

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kotouttamishjelmasta

Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande

Hallituksen painopisteet vuosille 2012–2015
Regeringens prioriteringar för 2012–2015

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
Konserni
32/2012

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kotouttamisohjelmasta

Hallituksen painopisteet vuosille 2012–2015

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja

Konserni

32/2012

Tekijät Författare Authors Ministeriöiden välinen kotouttamisen yhteistyöryhmä Puheenjohtaja Tuija Oivo Sihteeri Sonja Hämäläinen	Julkaisu-aika Publiceringstid Date Lokakuu 2012 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment 1.10.2011	
Julkaisun nimi Titel Title Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kotouttamisohjelmasta – Hallituksen painopisteet vuosille 2012–2015		
Tiivistelmä Referat Abstract Suomeen ulkomailla suuntautuva muutto on viime vuosina sekä monipuolistunut että ollut huomattavassa kasvussa. Muuttuvan tilanteen myötä monikulttuurisuus ja -kielisyydet tulevat yhä suuremmissa määrin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Kotouttamispolitiikka on sisällöltään vahvasti monialaista ja edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä niin valtakunnallisella kuin paikallisella tasolla. Kotouttamisen onnistumisen edellytyksenä on, että maahanmuuttajat kokevat olevansa pysyvä, yhdenvertainen ja tervetullut osa suomalaista yhteiskuntaa. Tällä hetkellä maahanmuuttajien työttömyysaste on kolminkertainen kantaväestöön nähden ja maahanmuuttajanuorten syrjäytymisriski viisinkertainen kantaväestön nuoriin nähden. Maahanmuuton kasvu asettaa kehittämistarpeita julkisille palveluille samalla kuin erityisten kotouttamistoimenpiteiden merkitys kasvaa. Syyskuun 1. päivä 2011 voimaan tulleeseen kotoutumislakiin lisättiin uusi säännös valtion kotouttamisohjelmasta. Lain 34 §:n mukaisesti valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämisestä laatimalla hallituskaudelle kotouttamisen tavoitteet ja toimenpiteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman. Valtion kotouttamisohjelma on toiminut pohjana valmisteltaessa valtioneuvoston periaatepäätöstä, jolla luodaan hallituksen painopisteet kotouttamisen kehittämiseksi vuosille 2012–2015. Periaatepäätöksen yleisenä tavoitteena on maahanmuuttajien osallisuuden, eri väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen sekä hyvien etnisten suhteiden tukeminen. Erityisiä painopisteitä ovat maahanmuuttajien työllistymisen edistäminen sekä maahanmuuttajalasten ja -nuorten sekä -perheiden ja -naisten tuki. Valtioneuvoston periaatepäätös sisältää kotoutumisen tavoitteet sekä 63 toimenpidettä seuraavista aiheista: 1) Yhteisöllisen kotoutumisen painoalueet 2) Peruspalveluilla tuetaan perheiden kotoutumista 3) Maahanmuuttajat työmarkkinoille 4) Ulkomaalaiset opiskelijat voimavarana 5) Kaikille kansainvälistä suojelua saaville kuntapaikka 6) Ohjelman toimeenpanon rahoitus Valtion kotouttamisohjelmaa ja periaatepäätöstä sen osana on valmisteltu poikkihallinnollisena yhteistyönä kotoutumisesta vastaavien ministeriöiden kanssa. Valmistelua on ohjannut kotoutus- ja maahanmuuttopolitiittinen ministerityöryhmä. Kotoutumislain 36 §:n mukainen 1.10.2011 asetettu korkean virkamiestason yhteistyöelin on toiminut kotouttamisohjelman valmistelun ja seurannan ohjausryhmänä. Yhteistyöelimestä ovat edustettuina työ- ja elinkeino-, opetus- ja kulttuuri-, sosiaali- ja terveys-, ympäristö-, sisäasiain- sekä ulkoasiainministeriön edustajat. Työryhmä toimii työ- ja elinkeinoministeriön puheenjohtajuudella. Ohjelman valmistelemiseksi asetettiin 26.9.2011 sisäasiainministeriön (1.1.2012 lukien työ- ja elinkeinoministeriön) puheenjohtajuudella toiminut sihteeristö. Työ- ja elinkeinoministeriön yhdyshenkilö: Työllisyys- ja yrittäjyysosasto/Sonja Hämäläinen, puh. 029 504 7112		
Asiasanat Nyckelord Key words kansalaisyhteiskunta, kotouttaminen, kotoutuminen, maahanmuutto, osallisuus		
ISSN 1797-3554	ISBN 978-952-227-678-0	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 58	Kieli Språk Language suomi, finska, Finnish	Hinta Pris Price 16 €
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	

Esipuhe

Suomeen ulkomailta suuntautuva muutto on viime vuosina sekä monipuolistunut että ollut huomattavassa kasvussa. Ennusteiden mukaan ulkomaalaisten määrä Suomessa kasvaa vuoteen 2030 mennessä puoleen miljoonaan. Maahanmuuton kasvu asettaa kehittämistarpeita julkisille palveluille samalla kuin erityisten kotouttamistoimenpiteiden merkitys kasvaa.

Valtion kotouttamisohjelmaa koskevalla periaatepäätöksellä tehostetaan kotouttamistoimenpiteiden valtakunnallisen tason suunnittelua, toimeenpanoa ja seurantaa. Yleisenä tavoitteena on maahanmuuttajien osallisuuden tukeminen yhteiskunnan kaikilla sektoreilla sekä eri väestöryhmien välisen toimivan vuorovaikutuksen ja hyvien etnisten suhteiden vahvistaminen. Kotouttamisohjelmassa otetaan maahanmuuttajaväestön tarpeet läpäisyperiaatteella huomioon kaikilla politiikan aloilla, etenkin työllisyys-, koulutus-, asumis- sekä sosiaali- ja terveystaloudissa. Ohjelma on sovitettu yhteen muiden valtakunnallisten ohjelmien kanssa.

Ohjelman erityisenä painopisteenä on maahanmuuttajien työllistymisen edistäminen, etenkin työhallinnon palveluita ja kotoutumiskoulutusta kehittämällä mutta myös työelämän monimuotoistumista ja laatua tukemalla. Lisäksi ohjelmassa painotetaan perhelähtöistä, yhteisöllistä kotoutumista, jossa maahanmuuttajaperheitä tuetaan varhaiskasvatusta, koulutusta sekä sosiaali- ja terveystaloudia kehittämällä.

Maahanmuuttajan asettuminen kuntalaiseksi on kotoutumisen tärkeä perusta. Maahanmuuttajavanhempien roolia lastensa kasvattajina tulee tukea, samalla kun vanhemmille annetaan tietoa ja neuvontaa perheille suunnatuista palveluista sekä suomalaisen yhteiskunnan perheitä koskevasta lainsäädännöstä ja käytännöistä. Neuvola ja varhaiskasvatus ovat pienten lasten perheiden tärkeimpiä palveluja, oppivelvollisuusikässä olevien lasten perheille perusopetus ja oppilashuolto- ja palvelut ovat oleellisessa asemassa. Maahanmuuttajalasten ja -nuorten osalta oleellista on riittävien kieli- ja muiden opiskelunvalmiuksien sekä koulutuspolkujen sujuvuuden varmistaminen. Niin ikään asunto-, liikunta- ja kulttuuripolitiikalla edistetään kotoutumista arjessa. Myös kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen kytkeminen mukaan kotouttamistyöhön on ohjelman tärkeä lähtökohta. Lisäksi kotouttamisohjelmassa painotetaan kansainvälistä suojelua saavien sujuvaa ja hallittua ohjautumista ja esitetään toimenpiteitä kuntiin sijoittamisen edistämiseksi.

Kotouttamispolitiikka on sisällöltään vahvasti monialaista ja edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä. Ensimmäinen valtion kotouttamisohjelma vahvistaa kotouttamistoimien vaikuttavuutta ja toimii pohjana kotouttamisen poik-kihallinnolliselle kehittämiselle.

Helsingissä 29.8.2012

TUIJA OIVO
Osastopäällikkö
Työ- ja elinkeinoministeriö

Sisältö

Esipuhe.....	5
Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kotouttamisohjelmasta	9
1 Yhteisöllisen kotoutumisen painoalueet.....	11
2 Peruspalveluilla tuetaan perheiden kotoutumista.....	16
3 Maahanmuuttajat työmarkkinoille.....	21
4 Ulkomaalaiset opiskelijat voimavarana	25
5 Kaikille kansainvälistä suojelua saaville kuntapaikka.....	26
6 Ohjelman toimeenpanon rahoitus	27

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kotouttamisohjelmasta

Valtioneuvosto on 7.6.2012 tehnyt seuraavan valtioneuvoston periaatepäätöksen valtion kotouttamisohjelmaksi vuosille 2012–2015.

Lain kotoutumisen edistämisestä mukaisesti valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämisestä laatimalla hallituskaudelle kotouttamisen tavoitteet ja toimenpiteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman. Ohjelma on valmisteltu hallitusohjelmakirjausten mukaisesti ja se sisältää hallituksen painopistealueet kotouttamiselle vuosille 2012–2015. Ohjelma on valmisteltu nyt ensimmäisen kerran.

Suomeen ulkomailta suuntautuva muutto on viime vuosina sekä monipuolistunut että ollut huomattavassa kasvussa. Muuttuvan tilanteen myötä monikulttuurisuus ja -kielisyys tulevat yhä suuremmassa määrin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Tällä hetkellä maahanmuuttajien työttömyysaste on kolminkertainen kantaväestöön nähden ja maahanmuuttajanuorten syrjäytymisriski viisinkertainen kantaväestön nuoriin nähden. Maahanmuuton kasvu asettaa kehittämistarpeita julkisille palveluille samalla kuin erityisten kotouttamistoimenpiteiden merkitys kasvaa.

Valtion kotouttamisohjelmalla tehostetaan kotouttamistoimenpiteiden valtakunnallisen tason suunnittelua, toimeenpanoa ja seurantaa. Kotouttamispolitiikka on sisällöltään vahvasti monialaista ja edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä. Valtion kotouttamisohjelma on kattava ja konkreettinen toimenpideohjelma, jossa maahanmuuttajaväestön tarpeet otetaan läpäisyperiaatteella huomioon kaikilla politiikan aloilla, etenkin työllisyys-, koulutus-, asumis- sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Ohjelma on sovitettu yhteen muiden valtakunnallisten ohjelmien kanssa.

Ohjelman yleisenä tavoitteena on maahanmuuttajien osallisuuden tukeminen yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Samalla vahvistetaan perustaa eri väestöryhmien väliselle toimivalle vuorovaikutukselle sekä hyvälle etnisille suhteille. Niin ikään onnistunut kotouttamispolitiikka edellyttää kaikkien hallinnonalojen sitoutumista yhdenvertaisuuteen, syrjimättömyyteen ja rasismin ehkäisyyn sekä myönteisen asenneilmapiirin edistämiseen.

Ohjelman erityisiä painopisteitä ovat maahanmuuttajien työllistymisen edistäminen sekä maahanmuuttajalasten ja -nuorten sekä perheiden ja naisten tuki. Työllistymistä edistetään etenkin työhallinnon palveluita ja kotoutumiskoulutusta, erityisesti suomen ja ruotsin kielen opetusta kehittämällä, mutta myös tukemalla työelämän monimuotoistumista ja laatua yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Maahanmuuttajan asettuminen kuntalaiseksi on kotoutumisen tärkeä perusta. Maahanmuuttajaperheitä tuetaan varhaiskasvatusta, koulutusta sekä sosiaali- ja terveyspalveluita kehittämällä. Maahanmuuttajalasten ja -nuorten osalta oleellista

on riittävien kieli- ja muiden opiskeluvalmiuksien sekä koulutuspolkujen sujuvuuden varmistaminen. Niin ikään asunto-, liikunta- ja kulttuuripolitiikalla edistetään kotoutumista arjessa. Lisäksi kotoutumispolitiikassa painotetaan kansainvälistä suojelua saavien sujuvaa ja hallittua ohjautumista kuntiin sekä valtion ja kuntien hyvää yhteistyötä. Myös kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen kytkeminen mukaan kotouttamistyöhön on ohjelman tärkeä lähtökohta.

Valtion kotouttamisohjelmaa toteutetaan valtiontalouden kehyspäätösten sekä kuntien osalta peruspalveluohjelman puitteissa. Maahanmuuton kasvu edellyttää panostusta kotouttamiseen ja ohjelman valmistelussa tunnistettu myös lähivuosien tärkeimpiä lisämääräraharapeita. Niin ikään kustannusten kokonaistaloudellinen tarkastelu on oleellista, sillä riittävät määrärahakohdennukset kotoutumisen alkuvaiheessa vähentävät valtiolle ja kunnille aiheutuvia kokonaiskustannuksia.

Valtioneuvosto päättää seuraavista tavoitteista ja toimenpiteistä.

1 Yhteisöllisen kotoutumisen painoalueet

Yhteisöstä voimaa kotoutumiseen

Tavoitteet

Maahanmuuttajien elinolosuhteet keskeisillä osa-alueilla (asuminen, tulotaso, työllisyys, koulutus, osallistuminen) lähestyvät koko väestöä.

Toimenpiteet

1. Seurataan maahanmuuttajien elinolosuhteiden ja kotoutumisen kehittymistä eri osa-alueilla. Ministeriöt arvioivat seurannan perusteella positiivisten erityistoimenpiteiden tarvetta ja toteuttamismahdollisuuksia. (TEM)

Maahanmuuttajien osallisuus ja hyvät etniset suhteet yhteisöjen voimavara

Tavoitteet

Rasistiset teot ja kansanryhmää vastaan kiihottaminen vähenevät selvästi.

Varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisotoimessa toteutuu rasismien ja rasistisen häirinnän o-toleranssi.

Tietämys, osaaminen ja toiminta hyvien etnisten suhteiden edistämiseksi lisääntyy.

Vuoden 2012 kunnallisvaaleissa maahanmuuttajaväestön äänestysvilkkaus nousee kaksinkertaiseksi edellisiin kunnallisvaaleihin verrattuna, sekä valittujen maahanmuuttajataustaisten/maahanmuuttajataustaisten ehdokkaiden osuus nousee vastaamaan kuntien väestöpohjaa.

Toimenpiteet

2. Ministeriöt, työmarkkina-, maahanmuuttaja- ja kansalaisjärjestöt sekä muut keskeiset toimijat sitoutuvat yhteisesti ja organisaatioissaan rasismien ja vihapuheiden ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen. Toiminnan tueksi levitetään aiemmin kehitettyjä hyviä käytäntöjä ottaen huomioon valtion kotouttamisohjelman,

kansallisen ihmisoikeusohjelman sekä sisäisen turvallisuuden ohjelman linjat. (TEM, SM, OKM, STM, YM)

3. Kuntia ohjataan sisällyttämään kotouttamisohjelmiin suunnitelma hyvien etnisten suhteiden edistämiseksi sekä maahanmuuttajien, järjestöjen ja viranomaisten välisen vuoropuhelun järjestämiseksi. (TEM)
4. Mallinnetaan ja levitetään hyviä paikallisia käytäntöjä kantaväestön ja maahanmuuttajien vuoropuhelun edistämiseksi sekä mielekkäiden yhteisten vapaa-ajan palvelujen (kulttuuri-, liikunta-, nuorisotyö) kehittämiseksi. Suunnataan rahoitusta niin, että hyvien etnisten suhteiden edistäminen vaikuttaa myönteisesti rahoituksen saamiseen. (SM/ETNO, TEM, OKM)
5. Tunnistetaan uskonnollisten yhteisöjen mahdollisuus tukea kotoutumista sekä tuetaan uskonnollisten yhteisöjen vuoropuhelua yhteiskunnassa. (TEM, SM/ETNO)
6. Kuntalain kokonaisuudistuksen yhteydessä tullaan arvioimaan demokratian ja osallistumisen tukikeinoja ja niitä koskevia lainsäädäntömuutostarpeita. Samalla tullaan kiinnittämään huomiota myös erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien osallistumisen tukemiseen. (VM)
7. Vuoden 2012 kunnallisvaalien osalta keskeiset ministeriöt, Etnisten suhteiden neuvottelukunta ja poliittiset puolueet suunnittelevat ja toteuttavat kampanjan maahanmuuttajien äänestysvilkkauksen nostamiseksi ja sellaisten ehdokaiden ja valtuutettujen lukumäärän lisäämiseksi, joilla on maahanmuuttajatausta. (VM, OM, TEM, SM/ETNO, OKM)
8. Tuetaan uusia työmuotoja (esim. maahanmuuttajaneuvostoja) maahanmuuttajien osallisuuden lisäämiseksi. (TEM, SM, OKM, STM, YM)

Kansalaisjärjestöt kotoutumisen tukena

Tavoitteet

Vahvistaa järjestöjen edellytyksiä kotouttamisen edistämässä sekä yhteistyötä viranomaisten ja järjestöjen välillä.

Toimenpiteet

9. Määritellään yhteistyössä viranomaisten ja järjestöjen välillä nykyistä selkeämmin, miten järjestöt voivat tukea maahanmuuttajien kotoutumista ja lisätä heidän hyvinvointiaan, mahdollisuuksiaan ja verkostojaan Suomeen asettuessa, erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien maahanmuuttajien osalta. (TEM, OKM)
10. Hyödynnetään ja levitetään olemassa olevia hyviä käytäntöjä järjestöjen toiminnassa ja yhteistyössä viranomaisten ja järjestöjen välillä.
11. Kuntia ohjataan kotouttamisohjelmissa määrittelemään kotoutumislain mukaisen monialaisen yhteistyön järjestäminen kunnassa kolmannen sektorin toimijat mukaan lukien. (TEM)

12. Tuetaan maahanmuuttajien omien järjestöjen toimintaedellytyksiä tiedottamalla eri mahdollisuuksista hakea EU-rahoitteista ja muuta rahallista tukea sekä eri kumppanuus- ja koulutusmahdollisuuksista.

Asuinyhteisöstä sosiaalista pääomaa

Tavoitteet

Asuinalueiden polarisoitumisen kehitys hidastuu ja vieraskielisten asunnottomuus vähenee parantamalla kohtuuhintaisen asumisen mahdollisuuksia kaupunkiseuduilla, erityisesti Helsingin metropolialueella.

Toimenpiteet

13. Maahanmuuttajien asumisessa huolehditaan kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen riittävästä tarjonnasta ja tasapainoisesta sekä kattavasta seudullisesta jakautumisesta.
  - Maahanmuuttajien asumista tarkastellaan osana kohtuuhintaisen asumisen lisäämistä yleisemmin Helsingin seudulla, keskeisesti Helsingin seudun kuntien sekä kuntien ja valtion välisessä uudessa maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteen sovittavassa aiesopimuksessa (MAL-aiesopimus). Sopimuksella pyritään luomaan tonttitarjonnan riittävät edellytykset sille, että asuntojen uudistuotanto pystyy vastaamaan seudun kasvavaan asuntokysyntään. Sen tavoitteet tarkentuvat ennen sopimuksen allekirjoitusta, joka on tarkoitus hyväksyä sopijapuolten tahoilla vielä vuoden 2012 alkupuoliskolla. Sopimuksessa sovitaan aiemman sopimuksen linjojen mukaisesti asuntotuotantotarpeista niin kokonaistuotantotavoitteen kuin valtion tukeman asuntotuotannon osalta. Lisäksi sopimuksessa identifioidaan aiempaa tarkemmin uudistuotannon sijoittuminen asuntotuotantoalueille sopimuskauden aikana. Myös muut konkreettiset toimenpiteet koskien mm. toteutettavia liikennetarkoituksia sovitaan aiesopimuksissa.
14. Maahanmuuttajien asunnottomuuden ehkäisemiseen ja vähentämiseen kiinnitetään huomiota osana vuoteen 2015 jatkuvassa pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa. Kaupunkien kanssa tehdään aiesopimukset vuosille 2012-2015. Ohjelmassa tarvittavien investointien ja tukipalvelujen rahoitus varmistetaan yhteistyössä ympäristöministeriön, ARA:n, STM:n, RAY:n ja kaupunkien kanssa.
  - Ohjelmalla pyritään muun muassa vähentämään pitkäaikaisasunnottomuutta ja vähentämään segregatiota integroimalla erityisen tuen tarpeessa olevien asuminen hajautetusti asuntokantaan kantaväestön asuinalueille. Asunnottomuutta ennaltaehkäisevään toimintaan kuuluu

asumisneuvonta, häätöjen ehkäiseminen moniammatillisena yhteistyönä sekä tuettu asuminen. Valtioneuvoston asettamien ohjelman päätavoitteiden mukaisesti pitkäaikaisasunnottomuus poistetaan vuoteen 2015 mennessä, pitkäaikaisasunnottomuuden riskiä vähennetään tehostamalla sosiaalisen vuokra-asuntokannan käyttöä ja asunnottomuutta ennaltaehkäistään muun muassa moniammatillisella yhteistyöllä ja tuetulla asumisella. Asumisneuvonta vakinaistetaan ja sitä laajennetaan. Kaupunkikohtaiset tavoitteet, kuten toimenpiteiden kohderyhmittäinen kohdenus, tarkennetaan kaupunkikohtaisissa toimeenpanosuunnitelmissa.

15. Kevään 2012 aikana valmistellaan uusi poikkihallinnollinen ohjelma, jolla edistetään asuinalueiden elinvoimaa sekä ehkäistään segregatiota. Maahanmuuttajiin liittyvät teemat otetaan huomioon uuden ohjelman toimenpiteiden valmistelussa. Tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet tarkentuvat ohjelmavalmistelun edetessä.

Kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön kautta osaksi yhteisöä

Kulttuuripolitiikka

Tavoitteet

Maahanmuuttajat kotoutuvat taiteen ja kulttuurin avulla entistä tehokkaammin.

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen otetaan huomioon läpäisyperiaatteella kehitettäessä taiteen ja kulttuurin julkisia palveluita ja tukimuotoja.

Toimenpiteet

16. Opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa kotoutumisen edistämistavoitteen huomioon tarpeen mukaan jakaessaan harkinnanvaraisia valtionavustuksia eri määrärahoista, kuten eri taidemuodoille jaettavista avustuksista. (OKM)
17. Maahanmuuttajien kaksisuuntaista kotoutumista tuetaan erillismäärärahoihin, kuten valtionavustukset monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismiin vastaiseen työhön; ja määrärahat taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden edistämiseen. (OKM)
18. Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen taiteen ja kulttuurin avulla otetaan esiin soveltuvin osin opetus- ja kulttuuriministeriön alaisen hallinnon kanssa käytävissä tuloskeskusteluissa. (OKM)
19. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle perustettavan säätiön tarkoituksena olisi tarjota kulttuurista ja kielellistä erityisosaamista edellyttäviä

monialaisia kotoutumista edistäviä palveluja valtionhallinnolle, kunnille ja muille toimijoille. (OKM)

Liikuntapolitiikka

Tavoitteet

Maahanmuuttajat osallistuvat liikuntatoimintaan yhdenvertaisesti muun väestön kanssa inkluusioperiaatteen mukaisesti.

Kuntien liikuntapalvelut tavoittavat eri ikäiset maahanmuuttajaryhmät riippumatta kieli- ja kulttuurieroista johtuvista kynnyksistä osallistua toimintaan.

Toimenpiteet

20. Maahanmuuttajien kotoutumista liikunnan avulla edistävän toimenpideohjelman toteuttamista jatketaan. (OKM)
21. Kunnille myönnetään kehittämisavustuksia hankkeisiin, jotka edistävät maahanmuuttajien aktiivista osallistumista liikunnan harrastustoimintaan. Avustusten myöntämisessä painotus on maahanmuuttajataustaisissa lapsissa ja nuorissa, jolla tarkoitetaan alle 29-vuotiaiden ikäryhmää. (OKM)
22. Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnettyä paikallista seuratukea kehitetään ja toteutetaan siten, että myös maahanmuuttajaperheiden harrastusmahdollisuudet ja osallistuminen liikuntaan paranevat. (OKM)

Nuorisopolitiikka

Tavoitteet

Maahanmuuttajanuorten mahdollisuuksia kotoutua suomalaiseen yhteiskuntaan parannetaan siten, että heillä on pääväestön kanssa yhdenvertaiset mahdollisuudet itsenäistymiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Toimenpiteet

23. Maahanmuuttajalasten ja -nuorten aktiivista kansalaisuutta, arjenhallintaa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet toteutetaan osana vuosille 2012-2015 päätettyä hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaa, jonka läpileikkaava teema on yhdenvertaisuuden edistäminen. (OKM)

2 Peruspalveluilla tuetaan perheiden kotoutumista

Alkuvaiheen ohjauksella, neuvonnalla ja palveluilla nopeasti kotoutumisen alkuun

Tavoitteet

Kaikki maahanmuuttajat saavat viimeistään oleskeluluvan tiedoksiannon yhteydessä perustiedon oikeuksistaan, velvollisuuksistaan ja suomalaisesta yhteiskunnasta, jonka perusteella he osaavat hakeutua muun muassa tarvittaviin kotouttamispalveluihin.

Maahanmuuttajat saavat koko maassa laadukkaat, tasapuoliset ja yksilön tarpeita vastaavat alkuvaiheen ohjaus- ja neuvontapalvelut osana yhteispalveluita, kuntainfopalveluita tai erillisinä maahanmuuttajapalveluina.

Toimenpiteet

24. Vahvistetaan monikielisten palvelujen valtakunnallista käyttöä. Lisäksi ESR-rahoituksella kehitetyt alkuvaiheen ohjauksen ja neuvonnan hyvät käytännöt vakiinnutetaan. Maahanmuuttajien palvelutarpeita tarkastellaan myös osana valtionosuusjärjestelmän uudistustyötä. (TEM)
25. Eri toimijoiden edellytyksiä maahanmuuttajien palvelujen tuottamiseen vahvistetaan luomalla verkostopohjainen koordinoitu kotouttamisen informaatio-ohjauksen malli. Mallilla vahvistetaan tietopohjaa maahanmuuttajista, heidän elinoloistaan ja palveluistaan, hyvien käytäntöjen arvioimista ja jakamista sekä eri alojen henkilöstön osaamisen kehittämistä. (TEM, OKM, SM, STM, YM)

Varhaiskasvatus ja koulutus lasten ja nuorten kotoutumisen edistäjinä

Varhaiskasvatus

Tavoitteet

Kaikille maahanmuuttajataustaisille lapsille, mukaan lukien ilman huoltajaa maassa asuville lapsille, mahdollistetaan mukanaolo varhaiskasvatuksessa, joka tukee heidän kasvuaan ja oppimistaan sekä integraatioita yhteiskuntaan ja joka samalla toimii perheen tarpeen mukaisena kasvatuksen kumppanina lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Tuetaan lasten suomen/ruotsin kielen sekä äidinkielen kehittymistä sekä mahdollisuutta kasvaa kahteen kulttuuriin.

Toimenpiteet

26. Säädetään laki varhaiskasvatuksesta. Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle kevätistuntokaudella 2014. Tiivistetään varhaiskasvatuksen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. (OKM)
27. Edistetään kotihoidontukea saavien henkilöiden asteittaista siirtymistä työelämään. Tämän toteuttamiseksi muun muassa selvitetään mahdollisuudet sovittaa yhteen kotihoidon tukea ja varhaiskasvatuspalveluja nykyistä joustavammin. (STM, TEM, OKM)
28. Esiopetusta kehitetään koko ikäluokalle yhteisenä, tasavertaiset edellytykset turvaavana opetuksena. Vuoden 2012 loppuun mennessä selvitetään mahdollisuudet muuttaa esiopetus velvoittavaksi koko ikäluokan pedagogisesti laadukkaaseen varhaiskasvatukseen osallistumisen varmistamiseksi. (OKM)
29. Kaste-ohjelman (2012-2015) lapsia, nuoria ja lapsiperheitä koskevassa osiossa otetaan huomioon kieli- ja kulttuurivähemmistöjen erityistarpeet osallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä palvelujen kehittämiseksi. Kuntia rohkaistaan käyttämään Kaste-ohjelmaa kyseisten vähemmistöjen palvelujen kehittämiseen. (STM)
30. Selvitetään ja arvioidaan kuntien käytännöt kotouttamisohjelmista, jotka sisältävät maahanmuuttajien perusopetuksen järjestämisen. Lisäksi selvitetään kuntien käytäntöjä kotouttamisohjelmien, kunnissa muutoin laadittavien lasten ja lapsiperheiden palveluja koskevien suunnitelmien, lastensuojelulain (417/2001) 12 §:n mukaisen lastensuojelun järjestämistä ja kehittämistä koskevan suunnitelman, varhaiskasvatussuunnitelman, sekä esiopetuksen opetussuunnitelman yhteen soveltamisesta. Arviointiin perustuen levitetään tältä osin ja ylipäänsä maahanmuuttajien varhaiskasvatuksen järjestämistä

koskevat hyvät käytännöt kuntien käyttöön osana poikkihallinnollista informaatio-ohjausta. (TEM, STM, OKM)

31. Huolehditaan osana poikkihallinnollista informaatio-ohjausta varhaiskasvatushenkilöstön täydennyskoulutuksesta liittyen yhdenvertaiseen kohteluun, kaksikielisyyteen ja muutoin monikulttuurisuuteen. Koulutusten suunnittelussa otetaan huomioon tarpeet rekrytoida erikulttuurisia työntekijöitä varhaiskasvatuksen tehtäviin. (OKM, TEM, SM)

Koulutus

Tavoitteet

Koulutuksen eriarvoisuutta vähennetään. Puolitetaan etnisen taustan selitysosuus perusopetuksen oppimistuloksissa, koulutuksen keskeyttämisessä perusasteen jälkeen sekä korkea-asteen koulutukseen osallistumisessa vuoteen 2020 mennessä. Etnisen taustan vaikutuksen korkea-asteen koulutukseen osallistumiseen sekä koulutuksen suorittamiseen tulee kuulua OECD-maiden pienimpiin. Pitkän tähtäimen tavoitteena on poistaa erot kokonaan.

Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset osallistuvat koulutukseen samassa suhteessa kuin kantäväestö.

Eryistä huomiota kiinnitetään niihin maahanmuuttajanuoriin, jotka saapuvat Suomeen oppivelvollisuusiän loppupuolella tai oppivelvollisuusiän jälkeen.

Erilaisuuden hyväksymistä ja yksilöiden yhdenvertaista kohtelua kehitetään. Koulujen toiminnassa tulee korostua osallisuus, hyvinvointi, turvallisuus, suvaitsevaisuus ja toisten kunnioittaminen. Koulukiusaamista ja syrjintää ehkäistään.

Toimenpiteet

32. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee koulutuksellisen tasa-arvon toimenpideohjelman. Valtioneuvosto hyväksyy koulutuksellisen tasa-arvon toimenpideohjelman vuoden 2012 loppuun mennessä. (OKM)
33. Oppivelvollisuusiän ylittäneiden maahanmuuttajien mahdollisuus peruskoulun oppimäärän suorittamiseksi selvitetään siten, että tavoitteena on varmistaa pysyvät järjestämis- ja rahoituskeinot vuoteen 2015 mennessä. (OKM)
34. Opetus- ja kulttuuriministeriö parantaa maahanmuuttajien edellytyksiä lukio-opintoihin käynnistämällä maahanmuuttajien lukioon valmistavan koulutuksen. (OKM)
35. Opetus- ja kulttuuriministeriö painottaa maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa ammatillisen koulutuksen

edellyttämiä kielellisiä valmiuksia. Opetushallitus kokoaa vuosina 2012–2015 hyviä käytänteitä ja tuottaa sähköistä materiaalia suurimpien maahanmuuttajakielten ja kulttuurin opetukseen. (OKM)

36. Opetus- ja kulttuuriministeriön alaiset ammatillisen koulutuksen järjestäjät kohdentavat maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta nykyistä enemmän nuorille. (OKM)
37. Korkeakoulut poistavat maahanmuuttajien korkeakoulutukseen pääsyn esteitä mm. kehittämällä ohjausta, opiskelijavalintaa ja muita tukitoimia. Korkeakoulut tarjoavat maahanmuuttajille tutkinnon osia ja niihin liittyvää kotimaisten kielten koulutusta ja muuta täydennyskoulutusta omaehtoiseen opiskeluun ja työvoimakoulutuksen hankittavaksi. (OKM)
38. Opetus- ja kulttuuriministeriö kehittää ja tehostaa maahanmuuttajien kielikoulutusta vapaasivistystyön oppilaitoksissa sekä kehittää kansalaisopistojen ja kansanopistojen järjestämää omaehtoista kotoutumiskoulutusta sekä aikuislukioiden ja -linjojen ja opintokeskusten järjestämää koulutusta. Opetushallitus kokoaa vuosina 2012–2015 hyviä käytänteitä ja tuottaa sähköistä materiaalia suurimpien maahanmuuttajakielten ja kulttuurin opetukseen. (OKM)
39. Opinto-ohjaajien koulutuksen kehittämisessä yhtenä painopisteenä ovat maahanmuuttajanuorten erityiskysymykset. (OKM)
40. Maahanmuuttajille tarkoitettu lukiokoulutukseen valmistava koulutus otetaan opintotuen piiriin syyslukukauden 2014 alusta lukien. (OKM)
41. Maahanmuuttajille suunnattu ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus otetaan opintotuen piiriin. (OKM)
42. Vahvistetaan koulua oppilaiden emotionaalisten ja sosiaalisten taitojen kehittäjänä ja tuetaan oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Tehostetaan toimia koulukiusaamisen vähentämiseksi. Lisätään suvaitsevaisuus- ja tapakasvatusta koulujen toiminnassa. (OKM)

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseksi tarvitaan lisää tietoa maahanmuuttajien hyvinvoinnista

Tavoitteet

Luodaan hyvinvoinnille vahva perusta, annetaan kaikille mahdollisuus hyvinvointiin ja kehitetään elinympäristöä tukemaan terveyttä ja hyvinvointia*) siten, että maahanmuuttajien erityistarpeet otetaan huomioon terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä.

Vähennetään väestöryhmien välisiä terveyseroja myös maahanmuuttajataustaisten henkilöiden osalta.

*) STM:n strategia "Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020", kolme päästrategiaa

Toimenpiteet

43. Maamu- ja ETNOKIDS -hankkeissa kerätään perustietoa kohderyhmien terveydestä ja hyvinvoinnista sekä kehitetään keinoja vähentää väestöryhmien välisiä terveyseroja. Hankkeen tulosten pohjalta arvioidaan, onko maahanmuuttajataustaisille aikuisille ja nuorille tarvetta kehittää joiltain osin kohdennettuja sosiaali- tai terveydenhuollon toimia tai palveluja. Hankkeiden tulokset valmistuvat vuoden 2012 lopussa. (STM)
44. Maamu- ja ETNOKIDS -hankkeissa kehitetään kunnille toimivia seurantajärjestelmiä maahanmuuttajien terveydestä, hyvinvoinnista ja työkyvystä. Järjestelmän kehittäminen valmistuu vuoden 2012 lopussa. Toteuttaminen alkaa erikseen sovittavalla aikataululla. (STM)
45. Kuntien Kaste-ohjelman mahdollistamia kehittämishankkeita seurataan maahanmuuttajien näkökulmasta. Ohjelman toimeenpanossa ja hyvien käytäntöjen levittämisessä hyödynnetään Innokylää ja sen oppimisverkostoja. (STM)
46. Väkivallanvastaisessa työssä painopisteiksi nostetaan muun muassa haavoituttuihin ryhmiin, kuten maahanmuuttajanaisiin ja -lapsiin kohdistuvan väkivallan parempi tunnistaminen. Kohdistetaan erityistoimia väkivaltaa kokeneiden maahanmuuttajanaisten ja heidän lastensa kotoutumisen tukemiseen (Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen 2010–2015 ohjelma). (STM, TEM)
47. ELY-keskukset arvioivat yhteistyössä kuntien kanssa tarpeet sisällyttää kuntien kotouttamisohjelmiin maahanmuuttajanaisten kohtaaman väkivallan ehkäisy sekä suunnitelma maahanmuuttajien kanssa työskentelevien perehdyttämiseksi väkivallan tunnistaminen, puuttumiskynnyksen alentaminen ja väkivallan uhrien ohjaaminen tukipalveluihin. (TEM)
48. Kuntien vanhusten palvelun kehittämistyössä otetaan läpäisyperiaatteella huomioon ikääntyneiden maahanmuuttajien tarpeet. (STM)
49. Kuntia ohjataan ottamaan iäkkäät maahanmuuttajat huomioon kuntien kotouttamisohjelmia laadittaessa. (TEM, STM)

3 Maahanmuuttajat työmarkkinoille

Tavoitteet

Vahvistetaan maahanmuuttajien kiinnittymistä suomalaiseen työelämään. Tavoitteena on maahanmuuttajien työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden puolittaminen (hallitusohjelmatavoite).

Maahanmuuttajien työttömyysastetta (2009, 19,7 %) alennetaan pääkaupunkiseudulla ja korkean työttömyysasteen ryhmissä tavoitteena työllisyysasteen nostaminen 60 %: iin.

Maahanmuuttajanuorten työllisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota Nuorten yhteiskuntatakuu -ohjelman toimenpiteissä).

Työelämän monimuotoisuutta vahvistetaan työpaikoilla ja työyhteisöissä.

Toimenpiteet

50. Maahanmuuttajien työllistymistä edistävät toimenpiteet sisällytetään kaikkiin hallituskauden työvoimapolitiittisiin hankkeisiin; nuorten yhteiskuntatakuu -hankkeeseen, julkisen sektorin rekrytointi- ja tutorointiohjelmaan sekä pitkäaikaistyöttömyyden alentamishankkeeseen.
51. Maahanmuuttajien työllisyyttä edistetään julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla. Palveluja tarjotaan maahanmuuttajan arvioidun palvelutarpeen perusteella. Maahanmuuttajuus vaikuttaa henkilön palvelutarpeeseen, mutta ei yksinomaan määrittele tarjottavia palveluja. Erityisesti:
  - Työ- ja elinkeinotoimistojen uudistuva palvelumalli perustuu kolmeen palvelulinjaan, joihin asiakkaat ohjataan palvelutarpeidensa perusteella. Huomioidaan eri palvelulinjoilla olevien maahanmuuttaja-asiakkaiden tarpeet palvelulinjojen kehittämisessä.
  - Työnvälitys maahanmuuttajille: maahanmuuttajan aiemman koulutuksen ja osaamisen tehokas tunnistaminen ja tunnustaminen (yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa).
  - Kehitetään työ- ja elinkeinoviranomaisen osaamista maahanmuuttaja-asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa ja maahanmuuttajien tarpeisiin vastaavien palvelukokonaisuuksien räätälöimisessä mm. vahvistamalla kulttuuriosaamista ja kotoutumislain tuntemusta. Kouluttajana voi

toimia Koulutus- ja kehittämiskeskus Salmia, jolloin koulutustarpeet lisätään Salmian kehittämisohjelmaan.

- Maahanmuuttajanuoret otetaan huomioon nuorten yhteiskuntatakuun toteutuksessa. Henkilöresursseja lisätään maahanmuuttajanuorten ohjaukseen ja esitetään lisättäväksi maahanmuuttajanuorten ohjaukseen.
- Huomioidaan sukupuolisensitiivisyyteen liittyvät näkökulmat maahanmuuttajien motivoimiseksi ja aktivoimiseksi osallistua valmennuksiin.
- Ammatillinen koulutus työvoimapolitiittisena koulutuksena: maahanmuuttajan kielen oppimisen tukeminen myös valmistavan koulutuksen jälkeisessä, varsinaisessa koulutuksessa. Maahanmuuttajien motivoiminen ja ohjaaminen ammatilliseen työvoimakoulutukseen ja omaehtoiseen opiskeluun, jota voidaan tukea kotoutumistuella tai työttömyysetuudella.
- SPECIMA tyyppisten koulutusten tarjonta maahanmuuttajille, joiden tavoitteena on rinnastaa ja tunnustaa ulkomailla suoritettu tutkinto.
- Yhteishankintakoulutuksiin ohjaamisessa myös maahanmuuttajat otetaan entistä tehokkaammin mukaan. Tämä edellyttää myös koulutukseen osallistuvien työnantajien motivoimista ottamaan huomioon maahanmuuttajat työvoimaresursseina.
- Vuonna 2013 tulee voimaan ELY-keskusten koordinoitivastuu alueen eri toimijoiden yhteistyössä elinikäisen oppimisen ja ohjauksen osalta. Yhteistyön koordinoinnissa huomioidaan myös maahanmuuttajat sekä heidän erityistarpeensa elinikäisen oppimisen ja ohjauksen osalta. Tulosohjauksessa varmistetaan TEM-OKM vastualueiden ja toimenpiteiden yhteentoimivuus.
- Maahanmuuttajia kannustetaan yritystoimintaan ja ohjataan erityisasiantuntemusta omaavien seudullisten yrityspalveluiden piiriin.
- Edistetään maahanmuuttajien positiivista erityiskohtelua rekrytoinnissa, etenkin julkishallinnossa.

52. Edistetään työelämän hyvää laatua ja monimuotoisuutta:

- Edistetään monimuotoisuuden johtamista ja monimuotoista rekrytointia; syrjinnän tunnistaminen rekrytoinnissa ja asenneilmapiiriin vaikuttaminen.
- Työelämän syrjintätilannetta seurataan systemaattisesti ja syrjinnän seurantamekanismeja kehitetään tavoitteellisesti. Yhdenmukaistetaan työelämän syrjintää koskevaa tiedonkeruuta ja kerätään tietoa järjestelmällisesti. Tiivistetään viranomaisten välistä yhteistyötä, jotta rekisteritietoja pystytään nykyistä paremmin hyödyntämään syrjinnän seurantaan. (TEM, SM:n syrjinnän seurantaryhmä ja eri viranomaiset). Nämä ehdotukset sisältyvät vasta julkaistuu tutkimusraporttiin "Discrimination in the Finnish Labor Market".
- Työelämän kehittämisstrategian toimeenpanosuunnitelmassa ja kansallisessa yhteishankkeessa huomioidaan työelämän monimuotoisuus.

- Työelämän monimuotoisuutta vahvistetaan työpaikoilla ja työyhteisöissä siten, että luodaan toimintamalli ja verkosto (Diversity Charter) yritysten ja muiden työorganisaatioiden monimuotoisuustoimenpiteiden kehittämiseksi. (TEM yhteistyössä Finnish Business & Society FiBS ry:n kanssa).
53. Maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa vahvistetaan. Kehitetään kotoutumislain mukaisia alkukartoituksia tukemaan oikea-aikaista ja tarvetta vastaavaa kieli- ja perehdyttävää koulutusta ja sen avulla työllistymistä.
54. Pääkaupunkiseudun maahanmuuttaja-asiakkaiden määrät otetaan huomioon kohdentamalla koulutukseen ja työelämän ohjaukseen sekä henkilökohtaiseen neuvontaan henkilöstövoimavaroja Metropolipolitiikkaohjelman aiesopimushankkeen mukaisesti. Pääkaupunkiseudun aiesopimusten käyttöä jatketaan ja laajennetaan koskemaan myös kotoutumiskoulutusta. TE-toimistoihin sopimuksen toimeenpanoa varten palkatut 40 henkilötyövuotta vakinaistetaan. Sopimuksella kehitetään myös TE-toimistojen ja kuntien yhteisiä prosesseja tukemaan maahanmuuttajan pääsyä oikea-aikaisiin yksilöllisiin toimenpiteisiin. Kehitettävät hyvät käytännöt levitetään myös muiden alueiden käyttöön. (TEM)

Vaikeavampaa kotoutumiskoulutusta entistä useammalle

Tavoitteet

Kotoutumiskoulutuksen saatavuus ja riittävyys paranee siten, että kaikki maahanmuuttajat (ml. kotona lapsia hoitavat vanhemmat, vähäisen koulutustaustan omaavat, oppimisvaikeuksista kärsivät, työelämässä olevat) pääsevät tarvetta vastaavaan koulutukseen kotoutumislaisissa asetettujen edellytysten ja aikarajojen puitteissa. Erityistä huomiota kiinnitetään maahanmuuttajanaisten tasavertaisiin mahdollisuuksiin polkujen rakentamisessa työelämään.

Kotoutumiskoulutuksen vaikuttavuus kasvaa siten, että koulutus tukee entistä tehokkaammin maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymisen edellytyksiä ja yhteiskunnallista osallisuutta. Kotoutumiskoulutukseen sisältyvän kielikoulutuksen taso paranee ja laajuus lisääntyy niin, että koulutus antaa todelliset valmiudet osallistua mm. maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen ja ammattikorkeakouluopintoihin valmentavaan koulutukseen.

Toimenpiteet

55. Varataan kotoutumiskoulutukselle riittävät resurssit. Työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena tarjottavan kotoutumiskoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen hankintaan kohdennetaan vähintään TE-hallinnon maahanmuuttaja-asiakkaiden suhteellista osuutta vastaava määräraha valtion talousarviossa osoitettujen resurssien puitteissa. (TEM)
56. Kotoutumiskoulutuksen järjestämisen hallintoa ja rahoitusta selkiytetään. Luodaan uusi kokonaistaloudellisesti tehokkaampi ja kaikki maahanmuuttajaryhmät kattava malli koulutuksen järjestämiseksi. (TEM, OKM)
57. ESR-ALPO-hankkeissa sekä Osallisena Suomessa -hankkeessa kehitetään ohjausta kotoutumiskoulutukseen sekä koulutuksen aikaista ohjausta. Kehittämistyössä kiinnitetään huomiota myös kolmannen sektorin mahdollisuuksiin osallistua maahanmuuttajien neuvontaan ja koulutukseen. Varmistetaan hyviksi arvioitavien käytäntöjen levittäminen. (TEM)
58. Osallisena Suomessa -hankkeessa kehitetään ja arvioidaan uusia malleja suomen/ruotsin kielen opiskelulle, suomalaiseen yhteiskuntaan tutustumiselle ja työelämävalmiuksien hankkimiselle sekä arvioidaan erilaisia malleja kotoutumiskoulutuksen järjestämiseksi. Malleissa hyödynnetään myös eri toimijoiden ja järjestöjen verkostoitumista, hyviä käytäntöjä sekä vertaistukea.
  - Erityisesti kiinnitetään huomiota kotiäitien, opiskelijoiden sekä työssä olevien kielikoulutukseen ja riittävän monitasoiseen kielikoulutuksen tarjontaan. Kotiin jääneille maahanmuuttajanaisille opetus tuodaan mahdollisuuksien mukaan lähelle heidän asuinalueitaan, jotta naisilla on mahdollisuus osallistua siihen. Lisäksi tuetaan verkostoitumista, vertaisryhmiin hakeutumista sekä opiskeluajan järjestymistä tiedottamalla aktiivisesti lastenhoidon mahdollisuuksista.
  - Maahanmuuttajien mahdollisuus osallistua ruotsinkieliseen kotoutumiskoulutukseen turvataan.
  - Hankkeen tulosten perusteella sovitaan vuoden 2014 kuluessa maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä valmistellaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset. (TEM, OKM)

4 Ulkomaalaiset opiskelijat voimavarana

Tavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälistymisstrategiassa on asetettu tavoitte-
luvut ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrälle (20 000) sekä ulkomaalaisten
osuudelle yliopistojen tutkijakouluissa (20 %).

Korkeakoulut edistävät kansainvälisten opiskelijoiden opintojen sujuvuutta sekä
työllistymistä ottamalla huomioon erilaisten kielellisten ja kulttuuristen tausto-
jen vaikutukset järjestäessään koulutusta ja tarvittavia tukipalveluita sekä kehit-
tämällä toimivat käytännöt ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja muualla hanki-
tun osaamisen tunnustamiseen ja osaamisen täydentämiseen.

Toimenpiteet

59. Korkeakoulut jatkavat kansainvälisille opiskelijoille suunnatun kielikoulutuk-
sen, harjoittelun ja muiden tukitoimien kehittämistä.
60. Korkeakoulut kehittävät yhteistyössä työelämän kanssa työelämään integroi-
tumista tukevia harjoittelukäytäntöjä, jotka edistävät kansainvälisten opiske-
lijoiden ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden siirtymistä suomalaisen
elinkeinoelämän ja julkissektorin palvelukseen.

5 Kaikille kansainvälistä suojelua saaville kuntapaikka

Tavoitteet

Kansainvälistä suojelua saavien hallittu ja systemaattinen kuntiin ohjautuminen vahvistuu. Kuntapaikka osoitetaan sekä kiintiöpakolaisille että oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille nopeasti oleskeluluvan myöntämisestä. Hätätapauksiksi luokiteltujen henkilöiden vastaanotto tapahtuu viiveettä. Ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille turvataan kuntapaikat tarpeita vastaavasti.

Kansainvälistä suojelua saavien kuntaan osoittaminen ja sijoittuminen on nopeaa ja joustavaa niin, että alkuvaiheen kotoutumistoimien (alkukartoitus, kotoutumissuunnitelman laadinta ja toimenpiteisiin pääsy) piiriin pääsy on sujuvaa ja tapahtuu aina kotoutumislaissa määriteltyjen aikarajojen puitteissa.

Toimenpiteet

61. Valtio ja kunnat sopivat hallitusohjelman mukaisesti yhteistyöstä kuntiin sijoittamisen tehostamiseksi, jonka tueksi muun muassa:
  - Laaditaan suunnitelma kuntakorvausten tason nostamiseksi vaiheittain vastaamaan kustannuskehitystä.
  - Vahvistetaan valtakunnallista informaatio-ohjausta kuntatyöntekijöiden osaamisen vahvistamiseksi.
  - Vahvistetaan haavoittuvassa asemassa olevien vastaanottoa myöntämällä Haapa-hankkeen puitteissa lisärahoitusta ja -ohjausta heille kohdennettujen vastaanottopalvelujen kehittämiseen.
  - Kehitetään työvoimapoliittisen kotoutumiskoulutuksen riittävyttä ja laatua.
  - Kehitetään kotoutumislain mukaista perustietoaineistoa sekä muita valtakunnallisia omakielisiä neuvonta- ja ohjauspalveluja. (TEM)
  - Myönteisen päätöksen saaneiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden sijoittaminen paikkakunnille, joissa tarjolla nopeasti kuntapaikka.
62. Valtionosuusjärjestelmää uudistettaessa selvitetään perusopetuksen rahoituksen uudistamisen sitomista nykyistä enemmän perusopetuksen toimintaympäristöä kuvaaviin indikaattoreihin, esimerkiksi kunnan maahanmuuttajien väestöosuuteen. (VM, TEM, OKM)
63. Sisäasiainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja Maahanmuuttovirasto tehostavat yhteistyötään ELY-keskusten, vastaanottokeskusten ja kuntien kanssa sekä selkeyttävät vastuita ja sopivat pakolaisleiriltä kuntaan ohjautumisen kokonaisprosessista. (TEM, SM, Migri)

6 Ohjelman toimeenpanon rahoitus

Valtion kotouttamisohjelmaa toteutetaan valtiontalouden kehyspäätösten sekä kuntien osalta peruspalveluohjelman puitteissa. Lisäksi valmistelun yhteydessä on tunnistettu toimenpidetarpeita, joille ei ole valtiontalouden kehyspäätöksen (2013–2016) mukaista täysimääräistä rahoitusta:

- **Valtion ja pääkaupunkiseudun** kuntien välistä kotouttamisen yhteistyötä kehitetään osana hallituksen metropolipolitiikkaa. Tavoitteena on jatkaa **maahanmuuton aiesopimusta** nykyisen sopimuskauden (2010–2012) päätyttyä ja vakinaistaa henkilötyövuodet TE-palveluissa (40 htv). Valtion muut aiesopimuksen määrärahakohdennukset täsmennetään neuvotteluissa vuoden 2012 aikana. (TEM, OKM, YM)
- **Valtion ja kuntien välistä yhteistyötä** vahvistetaan hallitusohjelman mukaisesti. Tavoitteena on kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden hallittu ja viiveetön **kuntiin ohjautuminen**. Tavoitteen toteuttamiseksi tehdään seuraavat toimenpiteet:
  - a. Kansainvälistä suojelua saavista kunnille maksettavaa korvausjärjestelmää kehitetään asteittain. Ensimmäisessä vaiheessa korotetaan alle 7-vuotiaiden vastaanotosta maksettavan laskennallisen korvauksen tasoa 5 % 1.1.2013 lukien. Korotuksen vaikutus on noin 600 000 euroa vuositasolla ja se toteutetaan työ- ja elinkeinoministeriön kehyksen puitteissa. Seuraavassa vaiheessa tehdään 30.6.2013 mennessä kokonaisarvio kansainvälistä suojelua saavista kunnille maksettavien korvausten riittävydestä ja kohdentumisesta sekä maksatusjärjestelmän toimivuudesta. Tavoitteena on riittävä korvaustaso, järjestelmän yksinkertaistaminen ja maksatusten toimeenpanoon tarvittavien voimavarojen vähentäminen. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään myös VOS-uudistuksen yhteydessä arvioitaessa tarvetta kunnassa asuvien maahanmuuttajien ja/tai pakolaisten suhteellisen määrän vaikutukseksi valtionosuuden määräytymiseen.
  - b. Valtion kotouttamisohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa ja koordinoitua alue- ja paikallistasolle suunnattua poikkihallinnollista kotouttamisen informaatio-ohjausta. Ohjauksen järjestämiseksi luodaan eri viranomaisten yhteinen, olemassa oleviin rakenteisiin ja verkostoyhteistyöhön perustuva osaamiskeskusmalli. Toiminnalla vahvistetaan perus- ja muissa julkisissa palveluissa työskentelevien kotouttamisen osaamista. Toimintamuotoina ovat seuranta, tiedon keruu, kansallisten ja kansainvälisten käytäntöjen systemaattinen arviointi sekä hyviksi ja kustannustehokkaiksi arvioitujen käytäntöjen levittäminen, tiedotus,

koulutus, konsultaatio sekä tutkimuksen ja paikallisen kehittämistoiminnan tukeminen. Esiselvitys ohjauksen järjestämiseksi ja rahoittamiseksi valmistuu 31.5.2012 mennessä, jonka tuloksiin perustuen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa poikkihallinnollisen kehittämishankkeen. Koordinoidun ohjauksen käynnistämisen kokonaiskustannukset vuonna 2013 ovat 500 000 euroa ja 2014 lukien vuositason 1 milj. euroa.

- c. Parhaiksi arvioitujen menetelmien valtakunnallista käyttömahdollisuutta lisätään kehitettävässä kotouttamisen osaamiskeskuksessa.
- d. Uuden rakennerahastokauden linjauksissa varmistetaan mahdollisuus rahoittaa kotouttamisen kehittämistyötä.
- **Varhaiskasvatuksen** kehittämiseen tarvittavat lisämäärärahatarpeet selvitetään jatkovalmistelussa.
- **Lukio-opetukseen valmistavan opetuksen** toteuttaminen: vuodesta 2014 lähtien 3,5 milj. euron lisämäärärahatarve, josta kuntien osuus 1,75 milj. euroa. Vuodesta 2015 lukien lisämäärärahatarve 7 milj. euroa, josta kuntien osuus on 3,5 milj. euroa.
- Lukio-opetukseen valmentavan opetuksen ottamisesta **opintotuen piiriin**: vuositason 100 000 euron kustannukset vuodesta 2014 lukien.
- **Ammattikorkeakouluopintoihin valmentavan** koulutuksen ottamisesta opintotuen piiriin: vuositason 150 000 euron kustannukset vuodesta 2013 lukien.
- Kotoutumislain mukaisen **perustietoaineiston** päivitys ja jakelu: 500 000 euron määrärahatarve vuodesta 2013 lukien.
- Maahanmuuttajien **terveys- ja hyvinvointitutkimuksesta** (THL:n MAAMU-hanke, ETNOKIDS-hanke) tuloksiin perustuen vuoden 2012 lopussa arvioidaan tarpeet sosiaali- ja terveydenhuollon kohdennetuille toimenpiteille.
- Osallisena Suomessa -hankkeen tulosten perusteella arvioidaan tarpeet toimenpiteiksi **kotoutumiskoulutuksen** saatavuuden, kattavuuden ja vaikuttavuuden **kehittämiseksi**.
- **Venäjänkieleisen väestön monialaista kotoutumista** edistävä valtakunnallinen palveluhanke: 200 000 euroa.

Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande

Regeringens prioriteringar för 2012–2015

Tekijät Författare Authors Ministeriernes samarbetsgrupp för integrationsfrågor Ordförande Tuija Oivo Sekreterare Sonja Hämäläinen	Julkaisu-aika Publiceringstid Date Oktober 2012 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment 1.10.2011	
Julkaisun nimi Titel Title Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande – Regeringens prioriteringar för 2012–2015		
Tiivistelmä Referat Abstract Under de senaste åren har invandringen från utlandet till Finland dels blivit månsidigare och dels markant ökat i omfattning. I och med att situationen förändras blir kulturell och språklig mångfald i allt större utsträckning en del av det finländska samhället. Till sitt innehåll är integrationspolitiken starkt sektorsövergripande och förutsätter ett nära samarbete mellan olika förvaltningsområden såväl på riksnivå som på lokal nivå. En förutsättning för att integrationen ska lyckas är att invandrarna känner att de utgör en permanent, jämlik och välkommen del av det finländska samhället. För närvarande är arbetslöshetsgraden bland invandrare tre gånger så stor som hos lokalbefolkningen och risken för utanförskap är fem gånger så stor för invandrarungdomar än för ungdomar som hör till lokalbefolkningen. Den tilltagande invandringen ställer krav på utveckling av de offentliga tjänsterna samtidigt som betydelsen av särskilda integrationsåtgärder ökar. I integrationslagen som trädde i kraft 1 september 2011 infördes en ny föreskrift om statens program för integrationsfrämjande. I enlighet med 34 § i lagen beslutar statsrådet om det nationella utvecklandet av integrationen genom att för regeringsperioden utarbeta ett statligt program för integrationsfrämjande i vilket målen och åtgärderna för integrationsfrämjandet anges. Statens program för integrationsfrämjande har tjänat som underlag vid beredningen av statsrådets principbeslut med stöd av vilket regeringens prioriteringar utarbetas för utvecklande av integrationsverksamheten 2012–2015. Det allmänna syftet med principbeslutet är att stödja invandrarernas delaktighet, växelverkan mellan befolkningsgrupperna samt goda etniska relationer. I programmet prioriteras i synnerhet en förbättring av invandrarernas sysselsättning samt stöd för invandrarbarn och ungdomar samt för invandrarfamiljer och kvinnor. Statsrådets principbeslut omfattar målsättningen för integrationen åtföljd av 63 åtgärder som fördelar sig på följande teman: 1) Tyngdpunktsområden för gemenskapsbaserad integration 2) Basservicen stöder familjernas integration 3) Invandrarna till arbetsmarknaden 4) Utländska studerande som resurs 5) Kommunplats till alla som får internationellt skydd 6) Finansiering av programmets genomförande Beredningen av Statens program för integrationsfrämjande jämte åtföljande principbeslut har genomförts som ett tvärsektorielt samprojekt av de ministerier som svarar för integrationsverksamheten. Beredningen har skett under ledning av en samarbetsgrupp för integration mellan ministerierna. I enlighet med 36 § i integrationslagen tillsattes 1.10.2011 ett samarbetsorgan bestående av tjänstemän på hög nivå och det har fungerat som styrgrupp för beredningen och uppföljningen av integrationsprogrammet. Samarbetsorganet består av företrädare för arbets- och närings-, undervisnings- och kultur-, social- och hälsovårds-, miljö-, inrikes- samt utrikesministeriet. Arbets- och näringsministeriet har haft rollen som ordförande för arbetsgruppen. För beredningen av programmet tillsattes 26.9.2011 ett sekretariat under inrikesministeriets (från och med 1.1.2012 arbets- och näringsministeriets) ordförandeskap. Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Avdelningen för sysselsättning och företagande/Sonja Hämäläinen, tfn 029 504 7112		
Asiasanat Nyckelord Key words Medborgarsamhället, integrationsverksamhet, integration, migration, delaktighet		
ISSN 1797-3554	ISBN 978-952-227-678-0	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 58	Kieli Språk Language ruotsi/svenska/Swedish	Hinta Pris Price 16 €
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	

Förord

Under de senaste åren har invandringen från utlandet till Finland dels blivit månsidigare och dels markant ökat i omfattning. Enligt prognoserna kommer antalet utlänningar i Finland senast år 2030 att uppgå till en halv miljon. Den tilltagande invandringen ställer krav på utveckling av de offentliga tjänsterna samtidigt som betydelsen av särskilda integrationsåtgärder ökar.

Genom principbeslutet om statens program för integrationsfrämjande effektiviserar planeringen, genomförandet och uppföljningen av integrationsåtgärderna på riksnivå. Programmets allmänna målsättning är att stödja invandrarnas delaktighet inom samtliga samhällssektorer samt att befästa en väl fungerande växelverkan och goda etniska relationer mellan befolkningsgrupperna. I programmet beaktas invandrarbefolkningens behov genomgående i alla politiksektorer, i synnerhet för sysselsättnings-, utbildnings-, boende- samt social- och hälsovårdstjänsternas del. Programmet har samordnats med andra riksomfattande program.

I programmet prioriteras i synnerhet en förbättring av invandrarnas sysselsättning, framför allt genom att arbetsförvaltningens tjänster och integrationsutbildningen förbättras, men även genom att mångfald och kvalitet i arbetslivet främjas. Dessutom betonar programmet en integration utifrån familjers och gemenskapers behov så att invandrarfamiljer stöds genom att man utvecklar småbarnsfostran, utbildningen samt social- och hälsovårdstjänsterna.

Att invandrarna blir kommuninvånare utgör en viktig grund för integrationen. Invandrarföräldrarna ska stödjas i sin roll som barnets primära fostrare samtidigt som föräldrarna får information och rådgivning om de tjänster som erbjuds familjerna liksom även om de lagar och den praxis i det finländska samhället som gäller familjen. Barnrådgivningen och förskolan hör till de viktigaste tjänsterna för småbarnsfamiljer, medan familjer med barn i läropliktsåldern omfattas av den grundläggande undervisningen och elevvårdstjänsterna som intar en central ställning hos dessa familjer. När det gäller invandrarbarn och invandrarungdomar är det väsentligt att säkerställa tillräckliga språkliga och andra studiefärdigheter samt flexibla utbildningsvägar. Likaså främjas integrationen i vardagen genom bostads-, idrotts- och kulturpolitiken. En annan viktig utgångspunkt för programmet är att engagera medborgarsamhället och olika organisationer i integrationsarbetet. I integrationsprogrammet betonas dessutom en smidig och systematisk vägledning av personer som beviljats internationellt skydd samt åtgärder som underlättar placering i kommuner.

Till sitt innehåll är integrationspolitiken starkt sektorsövergripande och förutsätter ett nära samarbete mellan olika förvaltningsområden. Detta första statliga integrationsprogram förstärker integrationsåtgärdernas effekter och utgör en grund för tvärsektorielt utvecklande av integrationsverksamheten.

I Helsingfors den 29 augusti 2012

TUIJA OIVO
Avdelningschef
Arbets- och näringsministeriet

Innehåll

Förord	33
Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande	37
1 Tyngdpunktsområden för gemenskapsbaserad integration.....	39
2 Basservicetjänsterna stöder familjernas integration	44
3 Invandrare till arbetsmarknaden.....	49
4 Utländska studerande som resurs.....	53
5 Kommunplats till alla som får internationellt skydd.....	54
6 Finansiering av programmets genomförande	56

Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande

Statsrådet fattade den 7 juni 2012 följande principbeslut om statens program för integrationsfrämjande 2012-2015.

I enlighet med lagen om främjande av integration beslutar statsrådet om det nationella utvecklandet av integrationen genom att för regeringsperioden utarbeta ett statligt program för integrationsfrämjande i vilket målen och åtgärderna för integrationsfrämjandet anges. Programmet har beretts i överensstämmelse med föresatserna i regeringsprogrammet och innehåller regeringens insatsområden för integrationsfrämjande för åren 2012-2015. Programmet har nu beretts för första gången.

Under de senaste åren har invandringen från utlandet till Finland både blivit månsidigare och ökat avsevärt. I och med att situationen förändras blir kulturell och språklig mångfald i allt större utsträckning en del av det finländska samhället. För närvarande är arbetslöshetsgraden bland invandrare tre gånger så stor som hos urbefolkningen och risken för utslagning är fem gånger så stor för invandrarungdomar än för ungdomar som hör till urbefolkningen. Den ökade invandringen medför utvecklingsbehov för de offentliga tjänsterna samtidigt som betydelsen av särskilda integreringsåtgärder ökar.

Genom statens program för integrationsfrämjande effektiviseras planeringen, genomförandet och uppföljningen av integreringsåtgärderna på riksomfattande nivå. Till sitt innehåll är integrationspolitiken starkt sektorsövergripande och förutsätter nära samarbete mellan olika förvaltningsområden. Statens program för integrationsfrämjande är ett täckande och konkret åtgärdsprogram, där invandrarbefolkningens behov beaktas genomgående i alla politiksektorer, i synnerhet inom sysselsättnings-, utbildnings-, boende- samt social- och hälsovårdstjänsterna. Programmet har samordnats med andra riksomfattande program.

Ett allmänt mål för programmet är att stödja invandrarnas delaktighet i alla sektorer i samhället. Samtidigt stärks grunden för välfungerande växelverkan mellan olika befolkningsgrupper samt för goda etniska relationer. Likaså förutsätts för en lyckad integrationspolitik att alla förvaltningsområden förbinder sig till likabehandling, icke-diskriminering och motarbetande av rasism samt främjande av ett positivt attitydklimat.

Särskilda prioriteringar i programmet är att främja sysselsättning bland invandrare samt stöd för invandrarbarn och invandrarungdomar såväl som för familjer och kvinnor. Sysselsättningen främjas i synnerhet genom att man utvecklar arbetsförvaltningens tjänster och integrationsutbildning, särskilt genom utveckling av undervisningen i finska och i svenska, men också genom att man stöder den ökade

mångfalden i arbetslivet och arbetslivets kvalitet i samarbete med arbetsmarknadsorganisationer. En viktig grund för integrationen är att invandraren blir en kommuninvånare. Invandrarfamiljer stöds genom att man utvecklar småbarnsfostran, utbildningen samt social- och hälsovårdstjänsterna. När det gäller invandrabarn och invandrarungdomar, är det väsentligt att säkerställa tillräckliga språkliga och andra studiefärdigheter samt smidiga utbildningsvägar. Likaså främjas integrationen i vardagen genom bostads-, idrotts- och kulturpolitik. Dessutom prioriteras i integrationspolitiken en smidig och behärskad väg till en kommun för dem som får internationellt skydd samt ett gott samarbete mellan staten och kommunerna. En annan viktig utgångspunkt för programmet är att få med det civila samhället och olika organisationer i integrationsarbetet.

Statens program för integrationsfrämjande verkställs genom rambesluten för statsfinanserna samt för kommunernas del inom ramen för basserviceprogrammet. Den ökade invandringen förutsätter satsning på integrationsfrämjande. I beredningen av programmet har man också identifierat de viktigaste behoven av tilläggsanslag inom de närmaste åren. Likaså är det väsentligt att kostnaderna granskas ur totalekonomiskt perspektiv, eftersom tillräckligt anvisande av anslag i den första fasen av integrationen minskar de totala kostnader som staten och kommunerna orsakas.

Statsrådet beslutar om följande mål och åtgärder i statens program för integrationsfrämjande.

1 Tyngdpunktsområden för gemenskapsbaserad integration

Gemenskapen ger styrka åt integrationen

Mål

Invandrades levnadsförhållanden på centrala delområden (boende, inkomstnivå, sysselsättning, utbildning, deltagande) närmar sig hela befolkningens.

Åtgärder

1. Invandrades levnadsförhållanden och utvecklingen av integrationen följs upp på olika delområden. Ministerierna utvärderar på basis av uppföljningen behoven och möjligheterna till förverkligande av positiva specialåtgärder. (ANM)

Invandrades delaktighet och goda etniska relationer som resurs för samhället

Mål

Rasistiska handlingar och hets mot folkgrupp minskar tydligt.

Nolltolerans mot rasism och rasistisk mobbning genomförs i småbarnsfostran, skola och ungdomsarbetet.

Kunskapen, kunnandet och verksamheten för goda etniska relationer ökar.

I kommunalvalet 2012 fördubblas invandrarbefolkningens röstningsbenägenhet jämfört med föregående kommunalval, och andelen invalda kandidater som är invandrare/med invandrarbakgrund stiger så att den motsvarar kommunernas befolkningsunderlag.

Åtgärder

2. Ministerierna, arbetsmarknads-, invandrar och medborgarorganisationerna och övriga centrala aktörer förbinder sig gemensamt och inom sina organisationer till att förebygga och ingripa i rasism och hatpropaganda. För att stöda verksamheten sprids tidigare utarbetad god praxis med beaktande av

riktlinjerna i statens integrationsprogram, det nationella programmet för mänskliga rättigheter samt programmet för intern säkerhet. (ANM, IM, UKM, SHM, MM)

3. Kommunerna uppmanas att inkludera en plan för främjande av goda etniska relationer samt för organiserande av dialogen mellan invandrare, organisationer och myndigheter i sina integrationsprogram. (ANM)
4. Modeller utvecklas och sprids för god lokal praxis för att främja dialogen mellan majoritetsbefolkningen och invandrare och för att utveckla meningsfulla gemensamma fritidsaktiviteter (kultur-, idrotts- och motions-, ungdomsarbete). Finansiering kanaliseras så att främjande av goda etniska relationer beaktas som en positiv faktor i finansieringen. (IM/ETNO, ANM, UKM)
5. De religiösa samfundens möjligheter att stöda integration identifieras, och dialogen mellan de religiösa samfundens i samhället stöds. (ANM, IM/ETNO)
6. I samband med helhetsreformen av kommunallagen kommer stödstrukturerna för demokrati och deltagande att utvärderas, samt behovet av ändringar i lagstiftningen gällande dessa. Samtidigt kommer uppmärksamhet att fästas vid stödåtgärder för deltagande för specialgrupper, bland annat invandrare. (FM)
7. Inför kommunalvalet 2012 planerar och verkställer de centrala ministerierna, Delegationen för etniska relationer och de politiska partierna en kampanj för att höja invandrades röstningsbenägenhet samt för att öka av antalet kandidater och fullmäktigeledamöter som har invandrarbakgrund. (FM, JM, ANM, IM/ETNO, UKM)
8. Nya samarbetsformer (t ex invandrarråd) för att främja invandrades delaktighet stöds. (ANM, IM, UKM, SHM, MM)

Medborgarorganisationerna som stöd för integrationen

Mål

Stärkande av organisationernas möjligheter att främja integration samt samarbetet mellan myndigheter och organisationer.

Åtgärder

9. Myndigheterna och organisationerna definierar tillsammans tydligare hur organisationerna kan stöda invandrades integration samt deras välbefinnande, möjligheter och nätverk i samband med etableringen i Finland, särskilt för de invandrades del som riskerar utslagning. (ANM, UKM)
10. God praxis i organisationernas verksamhet och i samarbetet mellan myndigheter och organisationer utnyttjas och sprids.

11. Kommunerna uppmanas att i sina integrationsprogram beskriva ordnandet av mångprofessionellt samarbete i kommunen, inklusive med aktörerna inom den tredje sektorn. (ANM)
12. Invandrarnas egna organisationers verksamhetsmöjligheter stöds genom att informera om olika möjligheter att söka EU-finansierat och övrigt ekonomiskt stöd samt om olika partnerskaps- och utbildningsmöjligheter.

Socialt kapital via gemenskapen i bostadsområdena

Mål

Polariseringen av bostadsområden bryts och bostadslösheten bland dem som talar främmandes språk minskar, genom en förbättring av möjligheten till bostad till en rimlig kostnad på stadsområdena, särskilt Helsingfors metropolområde.

Åtgärder

13. Invandrares möjligheter till boende säkras genom en tillräcklig tillgång till hyresbostäder till en rimlig kostnad samt genom en balanserad och täckande regional spridning. (MM)
  - Invandrares bostadsituation granskas som en del av en ökad tillgång på bostäder till en rimlig kostnad mer allmänt i Helsingforsregionen. Det centrala instrumentet är det nya intentionsavtalet om markanvändningen, boendet och trafiken mellan kommunerna i Helsingforsregionen samt mellan kommunerna och staten. Med avtalet eftersträvas att skapa tillräckliga förutsättningar för tillgång till tomter så att nyproduktionen av bostäder kan motsvara regionens ökade efterfrågan på bostäder. Dess målsättningar preciseras innan avtalet, som är avsett att godkännas under första delen av år 2012 av avtalsparterna, undertecknas. I avtalet görs överenskommelser i linje med det tidigare avtalet om bostadsproduktionsbehoven både gällande den totala målsättningen för produktionen och den produktion som stöds av staten. Dessutom identifieras i avtalet tidigare än förut placeringen av nyproduktionen på bostadsproduktionsområdena under avtalsperioden. Även övriga konkreta åtgärder bl a gällande trafiklösningar överenskoms i intentionsavtalet.
14. Förebyggande och minskande av invandrares bostadslöshet uppmärksammas som en del av programmet för att minska på långtidsbostadslöshet, som fortgår fram till år 2015. Med städerna uppgörs intentionsavtal för åren 2012-2015. Finansieringen av de investeringar och stödtjänster som programmet förutsätter säkras i samarbete mellan miljöministeriet, ARA, social- och hälsovårdsministeriet, RAY och städerna. (MM)

- Med programmet eftersträvas bland annat minskande av långtidsbostadslöshet och av segregation genom att integrera boende för personer med behov av särskilt stöd genom decentralisering i bostadsområden för hela befolkningen. Till den förebyggande verksamheten mot bostadslöshet hör boenderådgivning, förebyggande av vräkningar genom mångprofessionellt samarbete samt stött boende. I enlighet de huvudmål som uppställts i statsrådets program ska långtidsbostadslösheten avskaffas senast år 2015, risken för långtidsbostadslöshet minskas genom effektiv användning av tillgången till sociala hyresbostäder, och långtidsbostadslöshet förebyggs bland annat genom mångprofessionellt samarbete och stött boende. Boenderådgivning görs permanent och ökas. Målen för olika städer, såsom fokusering av åtgärderna på olika målgrupper, specificeras i verkställighetsplanerna för enskilda städer.
15. Under våren 2012 bereds ett nytt tvärsektoriellt program för att befrämja bostadsområdenas livskraft och förebygga segregation. Teman som ansluter sig till invandrare beaktas i beredningen av programåtgärderna. Målen och konkreta åtgärder specificeras under beredningsprocessen. (MM)

Delaktighet genom kultur, idrott och ungdomsarbete

Kulturpolitiken

Mål

Integrationen av invandrare främjas allt effektivare genom konst och kultur.

Främjande av integration beaktas genom mainstreaming då offentliga tjänster och stödformer utvecklas inom konst och kultur.

16. Undervisnings- och kulturministeriet beaktar enligt behov målsättningen om främjande av integration vid fördelningen av prövningsbaserade statsbidrag från olika anslag, såsom understöd till olika konstarter. (UKM)
17. Invandrares integration som en dialog mellan befolkningsgrupperna stöds genom specialanslag, såsom statsunderstöd för att stöda mångkulturell verksamhet och arbete mot rasism, samt genom anslag för att stöda tillgängligheten av konst och kultur. (UKM)
18. Främjande av invandrares integration genom konst och kultur lyfts till tillämpliga delar fram i resultatförhandlingarna med den undervisnings- och kulturministeriet underställda förvaltningen. (UKM)
19. En stiftelse som inrättas på utbildnings- och kulturministeriets förvaltningssektor skulle vara att erbjuda integrationsbefrämjande tjänster som förutsätter

kulturellt och språkligt specialkunnande åt statsförvaltningen, kommuner och övriga aktörer. (UKM)

Idrottspolitiken

Mål

Invandrare deltar i idrottsverksamhet likvärdigt med den övriga befolkningen i enlighet med inklusionsprincipen.

Kommunernas idrottstjänster når invandrargrupper i olika åldrar trots språk- och kulturbarriärer som kunde hindra deltagande i verksamheten.

Åtgärder

20. Förverkligandet av åtgärdsprogrammet för främjande av integrationen av invandrare genom idrott fortsätter. (UKM)
21. Kommuner beviljas utvecklingsbidrag för projekt som främjar invandrares aktiva deltagande i idrottsverksamhet. Tyngdpunkten i beviljandet av bidrag ligger i barn och unga med invandrarbakgrund, vilket avser åldersgruppen under 29 år. (UKM)
22. Det lokala föreningsbidraget till Finlands Idrott rf utvecklas och förverkligas så att även invandrarfamiljers möjligheter till hobbyverksamhet och deltagande i idrott förbättras. (UKM)

Ungdomspolitiken

Mål

Invandrarungdomars möjligheter att integrera sig i det finländska samhället förbättras så att de har en likvärdig möjlighet med majoritetsbefolkningen till självbestämmande och aktivt medborgarskap.

Åtgärder

23. Åtgärder för främjande av invandrabarns och -ungas aktiva medborgarskap, vardagsfärdigheter och likvärdighet förverkligas som en del av regeringens åtgärdsprogram 2012-2015 för utvecklande av barn- och ungdomspolitiken, där främjande av likabehandling är ett genomgående tema. (UKM)

2 Basservicetjänsterna stöder familjernas integration

Rådgivning, handledning och tjänster i begynnelseskedet ger en snabb start för integrationen

Mål

Alla invandrare får senast vid delgivningen av sitt uppehållstillståndsbeslut basfakta om sina rättigheter, skyldigheter och det finländska samhället, med vars hjälp de kan söka sig till övriga tjänster som främjar integrationen.

Invandrare i hela landet får likvärdiga, behovsanpassade rådgivnings- och handledningstjänster av hög kvalitet under inledningsskedet av sin vistelse i Finland som en del av samservicetjänster, medborgarinfotjänster eller som särskilda invandrartjänster.

Åtgärder

24. Den nationella användningen av flerspråkiga tjänster stärks. Dessutom etableras god praxis som utvecklats med ESF-finansiering för rådgivning och handledning under det inledande skedet av vistelsen i Finland. Invandrares servicebehov granskas som en del av reformarbetet av statsandelssystemet. (ANM)
25. Olika aktörers förutsättningar att producera tjänster för invandrare stärks genom en koordinerad modell för informationsstyrning baserad på nätverk. Modellen stärker kunskapsbasen om invandrare, deras levnadsförhållanden och tjänster, utvärdering och spridande av god praxis samt utvecklande av kunskande för personalen inom olika sektorer. (ANM, UKM, IM, SHM, MM)

Småbarnsfostrans och utbildningens roll i främjandet av barns och ungas integration

Småbarnsfostran

Mål

Alla barn med invandrarbakgrund, inklusive barn utan vårdnadshavare i landet, ges möjlighet till deltagande i småbarnsfostran som stöder barnets tillväxt och integrering i samhället och som samtidigt fungerar som en partner för familjen i fostran av barnet för att trygga dess välfärd.

Utvecklingen av barnets färdigheter i finska/svenska och modersmålet samt möjligheten att växa i två kulturer stöds.

Åtgärder

26. En lag om småbarnsfostran stiftas. Regeringens proposition ges till riksdagen under vårsessionen 2014. Samarbetet mellan småbarnsfostran med social- och hälsovården stärks. (UKM)
27. En successiv introduktion till arbetslivet för personer som åtnjuter hemvårdsstöd främjas. För att förverkliga detta utreds bl a möjligheten att sammanjämka hemvårdsstödet och tjänster inom småbarnsfostran på ett mer flexibelt sätt än idag. (SHM, ANM, UKM)
28. Förskoleundervisningen utvecklas som en utbildning som förverkligas för hela åldersklassen som en utbildning som tryggar enhetliga, likvärdiga förutsättningar. Innan utgången av år 2012 utreds möjligheterna att göra förskoleundervisningen obligatorisk för att trygga deltagandet av hela åldersklassen i småbarnsfostran av hög pedagogisk kvalitet. (UKM)
29. I Kaste-programmets (2012-2015) avsnitt om barn, unga och barnfamiljer beaktas språk- och kulturminoriteternas särbehov i främjande av delaktighet, välfärd och hälsa samt utvecklandet av servicen. Kommunerna uppmanas att använda Kaste-programmet för att utveckla tjänsterna för dessa minoriteter. (SHM)
30. Kommunernas praxis gällande integrationsprogrammets innehåll beträffande anordnande av grundläggande utbildning utreds och utvärderas. Dessutom utreds kommunernas praxis gällande sammanjämkningen av kommunernas integrationsprogram, övriga planer i kommunen om barns och barnfamiljers tjänster, planen i enlighet med barnskyddslagen (417/2001) 12 § om anordnandet och utvecklandet av barnskyddet, planen för småbarnsfostran samt läroplanen för förskoleundervisningen. På basis av utvärderingen av resultaten och överhuvudtaget sprids god praxis i kommunerna om anordnandet av invandrares småbarnsfostran som en del av den tvärsektoriella informationsstyrningen. (ANM, SHM, UKM)

31. Som en del av den tvärssektoriella informationsstyrningen ombesörjs fortbildningen för personalen inom småbarnsfostran gällande lika behandling, tvåspråkighet och mångkulturalism i övrigt. I planeringen av utbildningen inom denna sektor beaktas behovet att rekrytera personal med olika kulturbakgrund till uppgifter inom småbarnsfostran. (UKM, ANM, IM)

Utbildning

Mål

Ojämligheten inom utbildningen minskas. Betydelsen av etnisk härkomst som bakgrundsfaktor i inlärningsresultaten inom grundläggande utbildning, avbrytande av utbildning efter grundläggande utbildning samt inom deltagande i högre utbildning halveras före år 2020. Etnisk härkomst som bakgrundsfaktor för deltagande i högre utbildning och i avslutande av studier ska vara av de lägsta i OECD-länderna. Den långsiktiga målsättningen är att helt eliminera skillnaderna.

Invandrare och personer med invandrarbakgrund deltar i utbildning i samma proportion som majoritetsbefolkningen.

Särskild uppmärksamhet fästs vid de invandrarungdomar som anländer till Finland i slutet av läropliktsåldern eller efter läropliktsålderns slut.

Toleransen för olikheter och lika behandling av individer utvecklas. I skolornas verksamhet ska delaktighet, välfärd, trygghet, tolerans och respekt för andra lyftas upp. Mobbning och diskriminering förebyggs.

Åtgärder

32. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar ett åtgärdsprogram för jämlikhet i utbildningen. Statsrådet godkänner åtgärdsprogrammet för jämlikhet i utbildningen inom loppet av år 2012. (UKM)
33. Möjligheten för invandrare som överskridit läropliktsåldern att avlägga grundskolans lärokurs utreds så att målsättningen är att säkra permanenta anordnings- och finansieringssätt före år 2015. (UKM)
34. Undervisnings- och kulturministeriet förbättrar invandrares förutsättningar för gymnasiestudier genom att inleda förberedande undervisning för gymnasiet. (UKM)
35. Undervisnings- och kulturministeriet betonar språkliga färdigheter som behövs i yrkesutbildningen i den förberedande undervisningen för grundexamen inom yrkesutbildningen. Utbildningsstyrelsen samlar under åren 2012-2015 god

- praxis och producerar elektroniskt material för undervisning inom de största invandrarpråken och -kulturerna. (UKM)
36. Anordnare av yrkesutbildning underställda undervisnings- och kulturministeriet riktar mer förberedande utbildning till grundexamen inom yrkesutbildningen till unga än idag. (UKM)
  37. Högskolorna undanröjer hinder för invandrarungas högskoleutbildning bl a genom att utveckla handledning, val av studerande och olika stödfunktioner. Högskolorna erbjuder delexamina åt invandrare samt därtill anslutna studier i de inhemska språken och fortbildning, som frivilliga studier eller som arbetsmarknadsutbildningar. (UKM)
  38. Undervisnings- och kulturministeriet utvecklar och effektiviserar invandrades språkundervisning i läroinrättningarna inom det fria bildningsväsendet och utvecklar frivillig integrationsutbildning anordnad av medborgarinstitut och folkhögskolor samt utbildning anordnad av vuxengymnasierna och -linjerna samt studiecentralerna. Utbildningsstyrelsen samlar under åren 2012-2015 god praxis och producerar elektroniskt material för undervisning i de största invandrarpråken och -kulturerna. (UKM)
  39. I utvecklandet av utbildningen av studiehandledare utgör specialfrågorna gällande invandrarungdomarna ett tyngdpunktsområde. (UKM)
  40. Den förberedande undervisningen för gymnasieutbildning för invandrare inkluderas i förutsättningarna för studiestödet från och med höstterminen 2014. (UKM)
  41. Utbildning som förbereder för yrkeshögskolestudier inkluderas i förutsättningarna för studiestödet. (UKM)
  42. Skolornas roll för att utveckla elevernas emotionella och sociala färdigheter stärks och elevernas och studerandenas delaktighet och gemenskap stärks. Åtgärderna för att minska mobbning i skolan effektiviseras. Fostran till tolerans och goda seder stärks i skolornas verksamhet. (UKM)

Utvecklandet av social- och hälsovårdstjänsterna förutsätter mer kunskap om invandrades välfärd

Mål

En stark grund för välfärden läggs, alla ges möjlighet till välfärd, och livsmiljön utvecklas för att stöda hälsa och välfärd så att invandrades specialbehov beaktas i främjandet av hälsa och välfärd¹⁾ och i anordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna.

Hälsoskillnaderna mellan befolkningsgrupperna minskas, även för personer med invandrarbakgrund.

1) SHM:s strategi "Ett socialt hållbart Finland 2020", tre huvudstrategier

Åtgärder

43. Inom MAAMU- och ETNOKIDS-projekten samlas basfakta om målgruppernas hälsa och välbefinnande samt utvecklas medel för att minska på skillnaderna i hälsa mellan befolkningsgrupperna. På basis av projektets resultat bedöms behoven av att utveckla åtgärder och tjänster inom social- och hälsovården delvis särskilt riktade till vuxna och unga med invandrarbakgrund. Projektets resultat färdigställs i slutet av år 2012. (SHM)
44. Inom MAAMU- ja ETNOKIDS -projekten utvecklas fungerande uppföljningssystem för kommunerna om invandrades hälsa, välbefinnande, och arbetsförmåga. Systemet utvecklas inom loppet av år 2012. Förverkligandet sker inom en tidsram som överenskomms skilt. (SHM)
45. Kommunernas utvecklingsprojekt inom Kaste (Det nationella programmet för utvecklandet av social- och hälsovården)-programmet följs upp ur invandrarernas perspektiv. I verkställigheten och spridandet av god praxis utnyttjas Innokylä-miljön och dess utbildningsnätverk. (SHM)
46. I arbetet för prevention av våld lyfts bland annat upp bättre identifiering av våld mot sårbara grupper, såsom invandrarkvinnor och -barn. Särskilda åtgärder riktas för att stöda integrationen av invandrarkvinnor och deras barn som utsatts för våld (Programmet för att minska på våld mot kvinnor 2010–2015). (SHM, ANM)
47. Närings-, trafik- och miljöcentralerna bedömer i samarbete med kommunerna behovet av att inkludera i kommunernas integrationsprogram förebyggande av våld mot invandrarkvinnor samt en plan för att utbilda personer som arbetar med invandrare i identifiering av våld, sänkande av tröskeln för ingripande och styrande av våldsoffer till stödtjänster. (UKM)
48. I utvecklandet av kommunernas tjänster för de äldre beaktas äldre invandrarers behov enligt mainstreaming-principen. (SHM)
49. Kommunerna uppmanas att beakta äldre invandrare i uppgörandet av sina integrationsprogram. (ANM, SHM)

3 Invandrare till arbetsmarknaden

Mål

Invandrarnas etablering i det finländska arbetslivet stärks. Målet är att höja sysselsättningsgraden och halvera arbetslösheten bland invandrare (ett mål i regeringsprogrammet).

Arbetslöshetsgraden (2009, 19,7 %) bland invandrare sänks i huvudstadsregionen och när det gäller grupper med hög arbetslöshetsgrad är målet att höja sysselsättningsgraden till 60 %.

I åtgärderna inom programmet samhällsgarantin för unga fästs särskild uppmärksamhet vid sysselsättningen bland invandrarungdomar.

Mångfalden i arbetslivet stärks på arbetsplatser och i arbetsgemenskaper.

Åtgärder

50. Sysselsättningsfrämjande åtgärder för invandrare inkluderas i alla arbetskraftspolitiska projekt under regeringsperioden; i projektet samhällsgarantin för unga, den offentliga sektorns rekryterings- och tutorprogram samt projektet för att sänka långtidsarbetslösheten.
51. Sysselsättningen bland invandrare främjas genom offentliga arbetskrafts- och företagstjänster. Tjänster erbjuds utifrån det uppskattade servicebehovet för invandraren. Invandrarskapet påverkar personens servicebehov, men bestämmer inte enbart de tjänster som erbjuds. I synnerhet:
  - Arbets- och näringsbyråernas servicemodell, som genomgår en reform, baserar sig på tre servicelinjer till vilka kunderna styrs enligt sitt servicebehov. Behoven hos invandrarkunder i de olika servicelinjerna beaktas i utvecklingen av servicelinjerna.
  - Arbetsförmedling för invandrare: Effektiv identifiering och effektivt erkännande av invandrarens tidigare utbildning och kompetens (i samarbete med utbildningsarrangörer).
  - Arbets- och näringsmyndighetens kompetens i att bedöma invandrarkunders servicebehov och i att skraddarsy servicehelheter som motsvarar invandrarnas behov utvecklas bl.a. genom att den kulturella kompetensen och förtroendet med integrationslagen stärks. Utbildaren kan vara Utbildnings- och utvecklingscentret Salmia, och då fogas utbildningsbehoven till utvecklingsprogrammet för Salmia.

- Invandrarungdomar beaktas i genomförandet av samhällsgarantin för unga. Personalresurserna för vägledning för invandrarungdomar utökas och föreslås bli utökade.
  - Perspektiven kring könssensitivitet beaktas för att motivera och aktivera invandrare att delta i träning av olika slag.
  - Yrkesutbildning som arbetskraftspolitisk utbildning: Man stöder att invandrare lär sig språket även i ordinarie utbildning efter den förberedande utbildningen. Invandrare motiveras och vägleds till yrkesinriktad arbetskraftsutbildning och frivilliga studier som kan stödjas med integrationsstöd eller arbetslöshetsförmån.
  - Utbud av utbildning av typen SPECIMA för invandrare som har för avsikt att få en examen som avlagts utomlands jämställd och erkänd.
  - Även invandrare beaktas i vägledningen till samanskaffningsutbildning på ett effektivare sätt än tidigare. Detta förutsätter att också arbetsgivare som deltar i utbildningen motiveras att beakta invandrare som en arbetskraftsresurs.
  - År 2013 träder närings-, trafik- och miljöcentralernas samordningsansvar när det gäller livslångt lärande och livslång vägledning i samarbete med olika aktörer. I koordineringen av samarbetet beaktas även invandrare och deras särbehov när det gäller livslångt lärande och livslång vägledning. I fråga om resultatstyrning säkerställs att ANM:s och UKM:s ansvarsområden och åtgärder är samspelade.
  - Invandrare uppmuntras till företagsverksamhet och vägleds till regionala företagstjänster som innehar specialkunskap.
  - I rekryteringen främjas positiv särbehandling av invandrare, i synnerhet inom den offentliga förvaltningen.
- 52.** En god kvalitet på och mångfald i arbetslivet främjas:
- Mångfaldsledning och mångfaldsrekrytering främjas; diskriminering i samband med rekrytering identifieras och attitydklimatet påverkas.
  - Diskrimineringssituationen i arbetslivet följs upp systematiskt och uppföljningsmekanismerna för diskriminering utvecklas på ett målinriktat sätt. Informationsinsamlingen om diskriminering i arbetslivet görs enhetligare och information samlas in systematiskt. Samarbetet mellan myndigheter intensifieras för att registerdata på ett bättre sätt än för närvarande ska kunna utnyttjas i uppföljningen av diskriminering. (ANM, IM:s uppföljningsgrupp för diskriminering och olika myndigheter). Dessa förslag ingår i den nyligen publicerade forskningsrapporten "Discrimination in the Finnish Labor Market".
  - Mångfalden i arbetslivet beaktas i verkställighetsplanen för strategin för utveckling av arbetslivet och i det nationella samprojektet.
  - Mångfalden i arbetslivet stärks på arbetsplatser och i arbetsgemenskaper, så att det skapas en handlingsmodell och ett nätverk (Diversity Charter)

för att utveckla mångfaldsåtgärderna i företag och andra arbetsorganisationer. (ANM i samarbete med Finnish Business & Society FiBS ry).

53. Det tidiga skedets vägledning och rådgivning för invandrare stärks. Inledande kartläggningar i enlighet med integrationslagen utvecklas för att stödja sådan rättidig språkutbildning och introduktionsutbildning som motsvarar behovet och därigenom sysselsättningen.
54. Volymerna av invandrarkunder i huvudstadsregionen beaktas genom att personalresurser riktas till utbildning och vägledning i arbetslivet samt till personlig rådgivning i enlighet med intentionsavtalsprojektet i metropolpolitikprogrammet. Användningen av intentionsavtal för huvudstadsregionen fortsätter och utvidgas så att avtalen även gäller integrationsutbildning. De 40 årsverken som anvisats till arbets- och näringsbyråerna för att verkställa avtalet görs permanenta. Genom avtalet utvecklas även arbets- och näringsbyråernas och kommunernas gemensamma processer för att stödja invandrarnas tillträde till individuella åtgärder i rätt tid. God praxis som utvecklas sprids så att även andra regioner kan dra nytta av den. (ANM)

Verkningsfullare integrationsutbildning för allt fler personer

Mål

Tillgången till och tillräckligheten av integrationsutbildning förbättras så att alla invandrare (inkl. föräldrar som tar hand om barnen hemma, personer med ringa utbildningsbakgrund, personer med inlärningssvårigheter, personer som är verksamma i arbetslivet) kan få utbildning som motsvarar deras behov inom ramen för de villkor och tidsfrister som anges i integrationslagen. Särskild uppmärksamhet fästs vid att invandrarkvinnor har jämlika möjligheter att bygga vägar till arbetslivet.

Integrationsutbildningens verkningsfullhet ökar så att utbildningen allt effektivare stöder integrationen av invandrare, deras förutsättningar för sysselsättning och delaktighet i samhället. Nivån på språkutbildningen inom integrationsutbildningen förbättras och blir mer omfattande, så att utbildningen ger verkliga färdigheter att bl.a. delta i utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning för invandrare samt förberedande utbildning för yrkeshögskolestudier.

Åtgärder

55. Tillräckliga resurser reserveras för integrationsutbildning. Till anskaffning av integrationsutbildning som erbjuds i form av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och till yrkesutbildning riktas minst ett anslag som motsvarar den

proportionella andelen invandrarkunder hos arbets- och näringsförvaltningen, inom ramen för de resurser som anvisats i statsbudgeten. (ANM)

56. Det skapas klarhet i förvaltningen och finansieringen för att ordna integrationsutbildning. Det skapas en ny modell för att ordna utbildning som är total ekonomiskt sett effektivare och som täcker alla invandrargrupper. (ANM, UKM)
57. I ESF:s ALPO-projekt och i projekten inom Delaktig i Finland utvecklas vägledningen till integrationsutbildning samt vägledningen under tiden för utbildningen. I utvecklingsarbetet beaktar man även den tredje sektorns möjligheter att delta i rådgivningen och utbildningen för invandrare. Det säkerställs att praxis som bedöms vara god sprids. (ANM)
58. Inom projektet Delaktig i Finland utvecklas och utvärderas nya modeller för studier i finska/svenska, introduktion i det finländska samhället och förvärvande av färdigheter för arbetslivet samt utvärderas olika modeller för att ordna integrationsutbildning. I modellerna utnyttjas också närverksbildning mellan olika aktörer och organisationer, god praxis samt kamratstöd.
  - Särskild uppmärksamhet fästs vid språkutbildning för hemmamammor, studerande och yrkesverksamma personer samt vid att utbudet av språkutbildning ska inkludera tillräckligt många nivåer. För invandrarkvinnor som stannat hemma ges, i den utsträckning det är möjligt, undervisning nära deras bostadsområden, för att kvinnorna ska ha möjlighet att delta i utbildningen. Dessutom stöds nätverksbildning, deltagande i kamratgrupper samt ordnande av tid att studera genom att man aktivt informerar om möjligheter till barnavård.
  - Invandrarnas möjlighet att delta i svenskspråkig integrationsutbildning säkerställs.
  - Utifrån resultaten av projektet kommer man under år 2014 överens om hur integrationsutbildning för invandrare ska ordnas och finansieras samt bereder nödvändiga ändringar i lagstiftningen. (ANM, UKM)

4 Utländska studerande som resurs

Mål

I undervisnings- och kulturministeriets internationaliseringsstrategi finns målsiffror för antalet utländska examensstuderande (20 000) samt andelen utlänningar i universitetens forskarskolor (20 %).

Högskolorna främjar att studierna för internationella studerande löper smidigt samt deras sysselsättning genom att beakta olika språkliga och kulturella bakgrunders inverkan när det ordnar utbildning och behövliga stödtjänster samt genom att utveckla välfungerande rutiner för erkännande av examen som avlagts utomlands och kompetens som förvärvats annanstans och för komplettering av kompetensen.

Åtgärder

59. Högskolorna fortsätter att utveckla språkutbildningen, praktiken och de övriga åtgärderna för internationella studerande.
60. Högskolorna utvecklar i samarbete med arbetslivet sådana rutiner för praktik som stöder integreringen i arbetslivet och som främjar att internationella studerande och studerande med invandrarbakgrund blir anställda i det finländska näringslivet och inom den offentliga sektorn.

5 Kommunplats till alla som får internationellt skydd

Mål

Stärka en kontrollerad och systematisk styrning av personer med internationellt skydd till kommunerna. Både kvotflyktingar och asylsökande som fått uppehållstillstånd anvisas kommunplats snabbt när uppehållstillstånd har beviljats. Personer kategoriserade som nödfall tas emot utan dröjsmål. Kommunplatser motsvarande behoven säkras för barn och ungdomar som bor i landet utan vårdnadshavare.

Personer med internationellt skydd anvisas plats och placeras snabbt och flexibelt så att deras införlivande i de första integrationsåtgärderna (inledande kartläggning, upprättande av integrationsplan och tillträde till åtgärder) sker smidigt och alltid inom integrationslagens tidsramar.

Åtgärder

61. Staten och kommunerna avtalar i enlighet med regeringsprogrammet om samarbete för effektivare kommunplacering, som stöds genom bl.a.:
  - Utarbetande av en plan för stegvis höjning av ersättningen till kommunerna så att ersättningsnivån motsvarar kostnadsutvecklingen.
  - Starkare riksomfattande informationsstyrning för att stärka de kommunanställdas kompetens.
  - Satsning på mottagningen av personer i sårbar ställning genom att extra finansiering och vägledning beviljas inom ramen för Haapa-projektet i syfte att utveckla mottagningstjänster riktade till dessa personer.
  - Utveckling av den arbetskraftspolitiska integrationsutbildningens tillräcklighet och kvalitet.
  - Utveckling av den basinformation som avses i integrationslagen samt andra riksomfattande rådgivnings- och vägledningstjänster på personernas eget språk. (ANM)
  - Placering av minderåriga asylsökande som fått bifallande beslut på orter där kommunplats kan erbjudas snabbt.
62. Vid reformeringen av statsandelssystemet utreds hur användningen av indikatorer som beskriver den grundläggande utbildningens verksamhetsmiljö, t.ex. andelen invandrare i kommunen, kan ökas i samband med reformering av finansieringen. (FM, ANM, UKM)

- 63.** Inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet och Migrationsverket effektiviserar samarbetet med NTM-centralerna, förläggningarna och kommunerna, förtydligar ansvarsfördelningen och avtalar om hela styrningsprocessen från flyktinglägret till kommunen. (ANM, IM, Migri)

6 Finansiering av programmets genomförande

Statens integrationsprogram genomförs inom ramen för de statsfinansiella rambesluten samt för kommunernas del inom basserviceprogrammet. Vid beredningen har därtill identifierats åtgärdsbehov som inte är fullt finansierade i det statsfinansiella rambeslutet (2013-2016):

- Integrationssamarbetet mellan **staten och kommunerna i huvudstadsregionen** utvecklas som ett led i regeringens metropolpolitik. Målet är att förlänga **avsiktsförklaringen på immigrationsområdet** vid utgången av den nuvarande perioden (2010-2012) och göra dessa årsverken permanenta inom AN-tjänsterna (40 årsverken). Den övriga fördelningen av statsanslagen enligt avsiktsförklaringen preciseras vid förhandlingar under 2012 (ANM, UKM, MM).
- **Samarbetet mellan staten och kommunerna** stärks i enlighet med regeringsprogrammet. Målet är att personer som får internationellt skydd styrs till kommunerna på ett kontrollerat sätt utan dröjsmål. Följande åtgärder vidtas för att målet ska uppnås:
  - a. Ersättningssystemet för kommunernas mottagning av personer med internationellt skydd utvecklas stegvis. I första steget höjs den kalkylmässiga ersättningen för mottagning av personer under 7 år med 5 % fr.o.m. 1.1.2013. Höjningens effekt är ca 600 000 euro per år och den genomförs inom arbets- och näringsministeriets ram. Följande steg är en helhetsbedömning av ersättningarnas tillräcklighet och fördelning samt utbetalningssystemets funktion före 30.6.2013. Målet är tillräcklig ersättningsnivå, förenkling av systemet och minskat behov av resurser för verkställande av utbetalningarna. Resultaten från bedömningen utnyttjas även vid statsandelsreformen när man bedömer hur det relativa antalet invandrare och/eller flyktingar som bor i kommunen bör påverka fastställandet av statsandelarna.
  - b. För att integrationsprogrammets mål ska uppnås krävs en stark och koordinerad tvärssektoriell informationsstyrning som riktar sig till den regionala och lokala nivån. Denna styrning ordnas genom en myndighetsgemensam modell för kompetenscenter som bygger på existerande strukturer och samarbete i nätverk. Verksamheten ska stärka integrationskompetensen hos anställda inom basservice och annan offentlig service genom verksamhetsformer som uppföljning, datainsamling, systematisk bedömning av nationell och internationell praxis samt spridning av beprövad god och kostnadseffektiv praxis, information, utbildning, konsultation samt stöd till forskning och lokal utvecklingsverksamhet. En förhandsutredning om ordnandet och finansieringen av styrningen blir färdig före

31.5.2012. Utifrån utredningens resultat kommer arbets- och näringsministeriet att inrätta ett tvärsektorielt utvecklingsprojekt. Totalkostnaden för att starta den koordinerade styrningen 2013 är 500 000 euro och fr.o.m. 2014 är kostnaden 1 miljon euro per år.

- c. Möjligheterna att använda beprövad bästa praxis riksomfattande ökas genom det planerade kompetenscentret.
- d. Möjligheterna att finansiera utvecklingsarbete på integrationsområdet inom den nya strukturfondsperioden säkerställs genom riktlinjer.
- Behovet av tilläggsanslag för utvecklande av **småbarnsfostran** utreds i det fortsatta beredningsarbetet.
- **Förberedande undervisning för gymnasiestudier:** från och med 2014 behövs ett tilläggsanslag på 3,5 miljoner euro varav kommunernas andel utgör 1,75 milj. euro. från och med 2015 behövs ett tilläggsanslag på 7 miljoner euro varav kommunernas andel utgör 3,5 milj. euro.
- Införlivande av förberedande undervisning för gymnasieutbildning i **studiestödet:** kostnad 150 000 euro per år fr.o.m. 2013.
- Införlivande av **förberedande undervisning för yrkeshögskolestudier** i studiestödet: kostnad 150 000 euro per år fr.o.m. 2013.
- Uppdatering och distribution av den **basinformation** som avses i integrationslagen: anslagsbehov 500 000 euro fr.o.m. 2013.
- **Undersökningar om invandrares hälsa och välfärd** (IHV:s MAAMU-projekt, ETNOKIDS-projektet), behovet av riktade åtgärder inom social- och hälsovården bedöms utifrån resultaten i slutet av 2012.
- Behovet av åtgärder för **utveckling av integrationsutbildningens** tillgänglighet, omfattning och effekter bedöms utifrån resultaten i projektet "Delaktig i Finland".
- Riksomfattande projekt för främjande av **sektorsövergripande integration av den ryskspråkiga befolkningen:** 200 000 euro.

Tekijät Författare Authors Inter-ministerial integration cooperation group Chair Tuija Oivo Secretary Sonja Hämäläinen	Julkaisuaika Publiceringstid Date October 2012	
	Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	
	Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment 1 October 2011	
Julkaisun nimi Titel Title Government Resolution on the Government Integration Programme – The Government's focus areas for 2012–2015		
Tiivistelmä Referat Abstract In recent years, immigration to Finland from abroad has seen a notable increase and become more varied. As the situation changes, multiculturalism and multilingualism will increasingly form part of Finnish society. In terms of content, integration policy has a strong multi-disciplinary orientation and requires close cooperation between various administrative branches, both nationally and locally. A precondition for successful integration is that immigrants view themselves as permanent, equal and welcome components of Finnish society. Currently, the unemployment rate of immigrants is three times that of the majority population, and immigrant youths face five times the risk of social exclusion compared to young people in the majority population. Growth in immigration is putting the development of public services under pressure, while the importance of specific integration measures is increasing. The new Act on the Promotion of Integration, in force as of 1 September 2011, includes a new provision on the Government Integration Programme. In accordance with Section 34 of the Act, the Government must decide on the national development of integration by drawing up a Government integration programme for its term of office, containing the integration objectives and measures. The Government Integration Programme provided a foundation for the preparation of this Government resolution establishing the Government's focus areas for the development of integration efforts for 2012–2015. A general objective of the resolution is to support good ethnic relations, participation by immigrants, and interaction between various population groups. Specific emphasis is laid on promoting the employment of immigrants and supporting immigrant children and young people, families and women. The Government Resolution includes the integration objectives and 63 measures on the following themes: 1) Focus areas of communal integration 2) Supporting the integration of families through basic services 3) Immigrants into the labour market 4) Foreign students as a resource 5) Placement in a municipality for all people under international protection 6) Funding of the programme's implementation The Government Integration Programme, and the resolution as part of the programme, were prepared in interdepartmental cooperation between the ministries responsible for integration. A ministerial working group for integration and migration policy led the preparation of the integration programme. Established on 1 October 2011 in accordance with Section 36 of the Act on the Promotion of Integration, a cooperation body comprising senior-level officials has acted as the steering group for the preparation and monitoring of the Integration Programme. The cooperation body includes representation from the Ministry of Employment and the Economy, Ministry of Education and Culture, Ministry of Social Affairs and Health, Ministry of the Environment, Ministry of the Interior and the Ministry for Foreign Affairs of Finland. The working group is chaired by the Ministry of Employment and the Economy. A secretariat chaired by the Ministry of the Interior was set up on 26 September 2011 (as of 1 January 2012, chaired by the Ministry of Employment and the Economy) to prepare the programme. Contact person within the Ministry of Employment and the Economy: Employment and entrepreneurship department/ Sonja Hämäläinen, tel. + 358 29 504 7112		
Asiasanat Nyckelord Key words Civil society, integration efforts, integration, immigration, participation		
ISSN 1797-3554	ISBN 978-952-227-678-0	
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 58	Kieli Språk Language suomi, finska, Finnish ruotsi, svenska, Swedish	Hinta Pris Price 16 €
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Kustantaja Förläggare Sold by Edita Publishing Oy / Ab / Ltd	

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kotouttamisohjelmasta

Hallituksen painopisteet vuosille 2012–2015

Suomeen ulkomailta suuntautuva muutto on viime vuosina sekä monipuolistunut että ollut huomattavassa kasvussa. Muuttuvan tilanteen myötä monikulttuurisuus ja -kielisyys tulevat yhä suuremmassa määrin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Maahanmuuton kasvu asettaa kehittämistarpeita julkisille palveluille samalla kuin erityisten kotouttamistoimenpiteiden merkitys kasvaa.

Valtion kotouttamisohjelmaa koskevalla periaatepäätöksellä tehostetaan kotouttamistoimenpiteiden valtakunnallisen tason suunnittelua, toimeenpanoa ja seurantaa. Kotouttamispolitiikka on sisällöltään vahvasti monialaista ja edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä. Valtion kotouttamisohjelma on kattava ja konkreettinen toimenpideohjelma, jossa maahanmuuttajaväestön tarpeet otetaan läpäisyperiaatteella huomioon kaikilla politiikan aloilla, etenkin työllisyys-, koulutus-, asumis- sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande

Regeringens prioriteringar för 2012–2015

Under de senaste åren har invandringen från utlandet till Finland både blivit månsidigare och ökat avsevärt. I och med att situationen förändras blir kulturell och språklig mångfald i allt större utsträckning en del av det finländska samhället. Den ökade invandringen medför utvecklingsbehov för de offentliga tjänsterna samtidigt som betydelsen av särskilda integrationsåtgärder ökar.

Genom principbeslutet om statens program för integrationsfrämjande effektiviseras planeringen, genomförandet och uppföljningen av integrationsåtgärderna på riksomfattande nivå. Till sitt innehåll är integrationspolitiken starkt sektorsövergripande och förutsätter nära samarbete mellan olika förvaltningsområden. Statens program för integrationsfrämjande är ett täckande och konkret åtgärdsprogram, där invandrarbefolkningens behov beaktas genomgående inom alla politiksektorer, i synnerhet inom sysselsättnings-, utbildnings-, boende- samt social- och hälsovårdstjänsterna.

Tätä julkaisua myy:
Netmarket
Edita Publishing Oy
www.edita.fi/netmarket
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
Puhelin 020 450 05
Faksi 020 450 2380

Painettu
ISSN 1797-3554
ISBN 978-952-227-678-0

Verkojulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-227-679-7

